

Poštnina plačana v gotovini

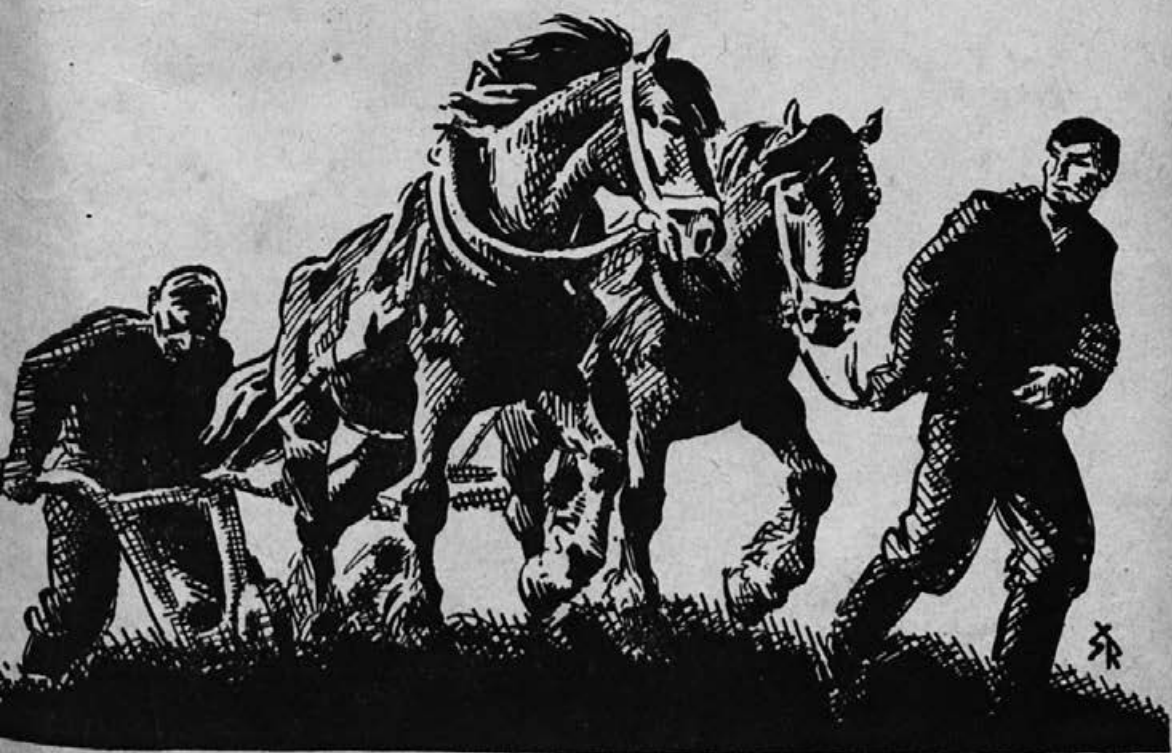
MAREC

Leto XV. Št. 3.

Gruda

Mesečnik za kmetško prosveto

VSEBINA:

Jože Jermančič: Moja pomlad. — Dr. Srečko Goljar: Naša kulturna usmerjenost. — Albin Podjavoršek: Pod vaško lipo. — D. K.: Slovensko narodno gospodarstvo. — Andrej V.: Večni suženj. — Zavedajmo se odgovornosti. — Poroke v naših vrstah. — Razlaga tujih besed. — Joško Tomažič: Kulturno žarišče slovenske vasi. — Z dobrim obdelovanjem zemlje povečamo pridelek! Od uspeha do uspeha! — Miško Kranjec: Pravljiča o ljubezni. — Jože Jermančič: Sava, ti! — Časopisi pišejo. — Obletnica spominja. — Naša življenjska usoda. — Šivanje in ročna dela. — Za kuhinjo. — Naš vrt. — Praktični nasveti. — Svetovna opazovalnica. — Spomladansko gnojenje. — Peter Rupar: Mreža bele groze. — Za prosti čas naj pride smeh v vas.

Mesečnik za kmetijsko prosveto ● Izhaja vsak mesec ● Celoletna naročnina din 25.—, posamezna številka din 3.— ● Rokopisov ne vračamo ● Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: Uredništvo »Grude«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1. ● Uprava »Grude« je v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe) ● Poštno-čkovni račun »Grude« ima št. 13.440

Izdaja Zveza kmetijskih fantov in deklet ● Za uredništvo odgovarja Ivan Albreht, oba v Ljubljani Tiska Tiskarna Slatnar, d. z o. z. (Vodnik in Knez), Kamnik

Uredništvo obvešča

J. J. T. Tvoje pesmi objavljamo, ko drugič še kaj pošlješ, bolj izdelaj in predvsem glej, da znaš opisati tisto bedno kmetijsko življenje v vaših hribih, ki si ga v tej zbirki samo naravno nakazal. Varuj pa se rim na -i, ker jih imaš preveč.

Andrej V. S. J. o. j. ž. Tvoj prispevek smo priobčili. Imaš dobre misli in upamo, da se boš še večkrat oglašil. Pridno študiraj naše razmere po vaseh in — zopet pošlji. »Gruda« rada odstopi prostor predvsem kmetijskim fantom in dekletom, če so le stvari za objavo.

J. Š. G. Isto velja Tebi. Radi pomanjkanja prostora Tvojega članka nismo mogli priobčiti v tej številki, pride pa na vrsto v prihodnji. Drugič članke bolj izdelaj. Pozdravljen!

M. L. S. Tvoje črtice nismo mogli tiskati. Vendar ne obupaj. Opazuj življenje, uči se izražati tako kot ljudje govorijo, piši preprosto in kratko.

J. P. M. Hvala za prispevke. Po možnosti bo prišlo vse na vrsto. Za bodoče se ravnaj po tem, da vse stvari obravnavaš s stališča kmetijskega človeka in potreb naših vasi.

Ostalim. Mnogo dopisov in prispevkov ne moremo priobčiti, ker so pisani preveč po vršno, manjka jim jedra, misli. Tudi je »Gruda« mnogo premajhna, da bi mogli pisati o

vseh stvareh. Pri pisanju glejte, da se lotite obdelovanja vprašanj, ki zadevajo kmetijske ljudi, še posebno naša, slovenska vprašanja. Dobro je tudi, če več tovarišev pregleda spis in ga potem skupno obdelate.

Uprava sporoča

»Gruda« smo ustavili vsem, ki kljub opominom niso poravnali naročnine. Razumelj bodo, da mesečnika ne moremo pošiljati zastoj, ker ima uprava velike obveznosti v tiskarni.

Skupna naročnina. Društva, ki pošljejo naročnino za več članov skupaj, naj v dopisu javijo, kateri naročniki so plačali.

Lanska naročnina. Kdor pošlje denar še za l. 1937., naj to napiše na položnici zadaj, da se s tem upravi omogoči hitrejše in lažje vpisovanje.

Sadno drevje

in divjake

najboljše kakovosti
v veliki množini
po najnižjih cenah

nudi **Drevesnica**

IVAN OCVRK

Sv. Jurij ob Taboru

GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

3.

MAREC 1938.

XV.

Jože Jermančič:

Moja pomlad

*Že breg je v zelenju
in rože so vmes
in cvetje pomladno
se vsiplje z dreves.*

*Kak dolgo pač cvetje
pomladno dehti?
Jesen se približa
in ga zamori.*

*Na bregu pa dekle
si poje lepo:
te rože pomladne
le zame cveto!*

*Ko prvo si utrga,
sem sam k nji prišel
in rožo in pesem
pomladno ji vzal.*

Prvo cvetje nastajajoče pomladi

Naša kulturna usmerjenost

Noben narod ni neodvisen. Kultura je delo vseh narodov tega sveta. Našo so že gradili Grki, Rimljani, Slovani, Germani. Vsak nekaj so ji dali, vsi veliki narodi ji dajejo znova in znova in vse več, čimbolj se poglobljajo medsebojne vezi. Nekaj pa ostaja, kar rase le iz naših tal. Slovenstvo je, ki nas loči od vseh ostalih. To moramo gojiti in negovati, kakor vsaka dobra mati dela s svojim otrokom. Saj drugače ne more.

Vse druge kulture imajo svoboden dostop. Najbližje, hrvatska in srbska, ne morejo biti izvzete, ne smemo jih sovražiti in ne se jim zapirati, ker bi to bilo najbolj kričeče dejanje zoper kulturo. A kultura prodira vedno le s svojo veličino in globino, nikoli ne s silo. Zato je naloga teh dveh kultur že vnaprej podana, moč njunega vpliva pa tudi že vnaprej določena in od njih samih odvisna.

Kultura prodira v množico počasi. Tudi valovi po vrženem kamnu se širijo polagoma, v vedno večjem krogu, tem manj močno in vidno. Sožitje nas, Hrvatov in Srbov bo šele tekom stoletja podalo nekaj, kar bo že mogoče smatrati za skupno, novo jugoslovansko kulturo, ki sicer vstaja, kakor zarja jutranjega sonca, a nastaja le s skupnim, vztrajnim in smotrenim delom.

Svoje grude ne zapušča lahkoverno tisti, ki ne mara biti zaznamovan za nespetnega zapravljivca. Tudi noben Slovenec ne more zapustiti svojega jezika in svojih očetov zemlje, izdajajoč njih trud in gorje za nekaj, čemur se drugi ne odrečejo. Kdaj bo ves narod užil to, kar so mu njegovi sinovi že dali? Neizmerno bo srečen, kadar bo mogel z razumom sprejemati dela svojih pesnikov, pisateljev, umetnikov, učenjakov, celotno duhovno imetje, ki mu je začetnik prav tako on, kakor je njegov znoj graditelj palač, cerkva in drugih vidnih spominov.

Naša prva dolžnost je, širiti spoznanje slovenskega duhovnega življenja. To širjenje bo predalo v last širokih množic vse danes prikrito jim bogastvo, ki nima meja, in po katerem samo mi moremo seči do vseh višin in vseh globin. Narod, reven in nebogljjen, je dal velikane. Kaj mislite, da bo usahnil, ko se mu bo vračalo, kar so od njega sprejeli?

Prava kultura ni sama sebi namen in še ne zapira pred nikomer. Kmetska mladina bo srečen a ponosen posrednik slovenske in jugoslovanske kulture, kakor bo cenjen posrednik v našem narodu semem, čuvajoč svetinjo materinskega jezika, toda polagajoč obenem trajne temelje za uspešno medsebojno širjenje vseh jugoslovanskih kulturnih vrednot.

Prepričan sem, da, kdor je povezan z domačo zemljo, drugače ne sodi.

Konj se upira mrzli vodi

Pod vaško lipo

III. Štiridesetdanski post

Morda naš štiridesetdanski post še vedno traja. In čakamo na Vstajenje!

Zgodovina slovenskega naroda je debela knjiga krivic, nepravde, zatiranje, bede, lakote — skratka: *knjiga trpljenja*. Če se zamislimo v njo z vso globoko dušo in z nesebično, visoko ljubeznijo, ljubeznijo do tega neizmernega trpljenja, se nam dozdeva kakor težka zgodba o hiranju nemočnega telesa, ki mu je zdaj zdaj končati — tiho v daljni pozabi. Tiho, v daljni pozabi, da ne bi zmotilo s svojo smrtjo zdravlja, kipenja in rasti zajedalcev, ki so se sitih in rejenih lic grelji in se še grejejo na soncu do brega.

Naša zgodovina pa je tudi *knjiga borb*. *Knjiga sto in stoletnih bojev* za obstanek: povest neprestanih, zamolklih, zabrisanih, nevidnih bojev za staro pravdo, ki se podobna krvavi niti vleče skozi vse naše narodno življenje. Ni tu morebiti le veličina kmetijskih puntov in samozavest kraljevanja Matije Gubca: vsak najmanjši narodov delček, posameznik, družina... vsi so se borili, umirali, zmagovali, pa gradili stavbo povestnice v svojih posebnih okoliščinah — vsak za sebe in vsi skupaj za skupnost — lepšo bodočnost potomstva.

Naša zgodovina, zgodovina naroda brez »lastnega« plemstva in brez lastne inteligence, zgodovina kmetov tako rekoč, je kakor ogromen štiridesetdanski post — čas telesnega in duševnega stradanja. Grobovi pričajo o naši preteklosti, priča o njej kip matere Slovenije z odsekano desno in levo roko. Narod smo, ki je na vseh koncih in krajih okrnjen in ranjen v živo. Narod! Kakšen narod? Seme smo, seme izumrlega naroda, ki hoče vzklti, a vzklti ne more. Zakaj ni sonca, ni zraka, ni vode — in seme čaka lepših dni.

Seme izkrvavelega naroda! Kako globok smisel imajo te besede, ki jih je izrekel naš Evangelist, najboljši sin umirajočega ljudstva! Gre za naš biti ali ne biti, za življenje ali pogin!

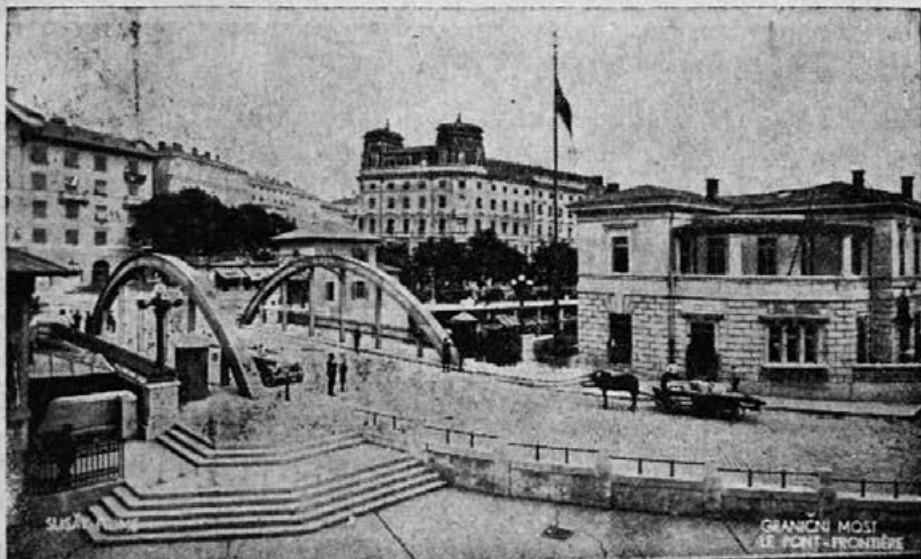
Slovenski kmet, ki je pred več kot tisoč leti zasedel to zemljo, živi na tej zemlji še danes. Odkar je prodal svobodo, kakor pripoveduje bajka o vstoličenju na Gosposvetem polju, za lisastega konja in lisasto kravo pa šestdeset heličev, je životaril le še kot kos mesa, manj vreden od živali, ki jo sme vsakdo breniti. Naši narodni tlačitelji — grofi, graščaki... sploh fevdalci srednjega in novega veka, sami tujerodci, so krmili ta narod s tlako, desetino,

betino, ječo v grajskem stolpu. Sreča za slovenskega kmeta pa je, da ni vladala nad njim kake vrste domača gospoda, izšla iz njegove — slovenske! — krvi. Kajti slovenska lastnost slovenske gospode je — pravijo — ta, da prizanesljiv do drugih pije dobro kri najrajši lastnemu narodu, da kaže s tem »drugim« svojo iakajsko dušo.

Uporniški duh, ki je bil gonilna sila prizadevanj naših prednikov za lepše mesto na soncu, ni nikdar popolnoma usahnil. Izražal ga je slovenski kmet na različne načine: z dvignjeno pestjo in s pasivnim odporom molka. In treba je bilo strašne rafiniranosti naših narodnih in krvnih tlačiteljev, da so trli ta odpor, ki je v najhujših časih podzavestno, po prirodni nujnosti samoohranitve, gorel v narodovem telesu in ključoval skozi viharje in povodnji do današnjega dne.

Tlačitelj slovenskega naroda, naš krvni neprijatelj, ki je bil od nekaj predvsem germanski imperijalizem, ni nikoli izbiral sredstev, da nas zbrše z obličja zemlje. In pač ironija usode je, da se je slovenski kmet moral skoro v vseh stoletjih, posebno pa v novejši dobi, boriti za ta germanski imperijalizem in sam ne vedoč zakaj in čemu prelivati na bojnih poljanah zanj svojo dragoceno kri. Na vseh koncih in krajih Evrope smo se tolkli za nemštvo, za tisto strašno brezobzirno nemštvo, ki je hotelo preko našega mrtvega telesa zgraditi cesto in most na Orient. Ker se naš narodni genij ni dal potlačiti in ubiti z brutalnimi udarci, je nemški kapitalizem iznašel mogočnejša sredstva: izrabil je za ponemčevanje moč vzgoje in izobrazbe in lokavost šnopsa. Kjer ni šlo drugače, pa je slovenskega kmeta gospodarsko ubil, mu prodal grunt, pa ga nato na istem gruntu nastavil za svojega hlapca. Glasne priče tega raznarodovanja Slovencev so bivše šole-ponemčevalnice na bivšem Štajerskem in danes na Koroškem, alkoholiziranje Ptujskega polja pred veliko vojno, siromaštvo Haloz in še danes čezdalje objestnejše obnašanje »nemške manjšine« = nemškutarjev v Sloveniji. Nad nami visi sekira še vedno, le žal, da je nihče ne vidi.

Slovani, med njimi Slovenci ne v zadnji vrsti, so germanstvu bili in so še danes gnoj, čisto ničvreden gnoj. Suženjski stvor, ustvarjen za podnožje »Herrenvolka« (gospodskega ljudstva). Zato ni čudno, da smo na vseh koncih in krajih kulturno zaostali, narodno odmirali in se s tem — kar je tako značilno za našo domovino — v ogromnih množicah potujčili. Žalostna priča našega propadanja je potujčeni Korotan in

Obmejni most med Sušakom in Reko

v ozke meje stisnjena Slovenija: saj ne smeš stopiti na kak višji hrib, ne da bi ugledal mejnikov, glasno kazujočih na obupne borbe za boljši prostor na soncu.

Ohranili smo se v najtežjih razmerah. In k vsemu ni čudno, da je teža borbe nosil na svojih plečih slovenski kmet. Prvenstveno se je vršil pri nas boj za obstanek, za kruha boljši kos — ta boj nas je ohranil ne slučajno, temveč po doslednih zakonih prirode, tudi kot samobiten narod. Poudariti je treba, da je gojil neuki, izmozgani, povsod zasramovani slovenski kmet mimo v nemško veličino usmerjenega meščanstva slovenski jezik, slovensko narodno blago, šege in navade, in s tem pustil dozoreti seme izkrvinelega naroda.

Vedno smo čuli, da smo narod brez zgodovine. Še danes nam to marsikdo očita. Čeprav nismo radi takšnih besed nič ubožnejši in vrti življenje z isto doslednostjo svoj krogotek, se je vendar treba nekoliko ustaviti. Kakšna smešnost! Narod, ki je preživel in se očeval skoraj skozi dva tisoč let! Dá, ako smatramo naštevavnje »slavnih« vladarjev, pa »junaštvac« vojskovodij v grozodejstvih bitk in vojen, teritorialne ugrabitve in zaslužnjevanja narodov za edine zgodovinske činitelje, potem je verjetno, da o naši zgodovini ni mogoče govoriti. Toda mi imamo več: dokaz, da smo prestali glad, ki nas je mučil skozi stoletja, spoznanje, da smo ostali pri zdravem življenju, kipečem ob vrelu mlade, nežne, toda samobitne kulture in človečanstva.

Ob tem dejstvu se nam je zamisliti še v nekaj drugega, nelepega. Našemu kmetskemu

ljudstvu je stala njegova »sol«, inteligenca ali izobraženstvo, »narod«, vedno več ali manj ob strani; zato sta hodila — kar je pač samo ob sebi umevno — ljudstvo in »narod« tudi vedno vsak svoja posebna pota. Sedaj pa je postalo kar nenadoma moderno, boriti se za »slovenske ideale«. Ljudje, ki so že pred nekaj leti zardevali sramo ob besedi »Slovenec« in jih je ob izrazu »slovenski narod« tresla groza, so se čez noč, ko je tako kazalo, prelevili v najoriginalnejše »Oberslovence«. Čudovito kameleonstvo! Ko še niti ni tako daleč v zgodovini tisti kulturni madež, da se je trgala iz naših šolskih knjig beseda največjih naših sinov, beseda Cankarjeva in Zupančičeva, beseda tudi dveh najboljših Jugoslovanov.

V »modo« se oblačijo tisti, ki so z zanosom tajili svetinje, katere je slovenski kmet po prirodni nujnosti samoohranitve nosil s seboj in dedoval iz roda v rod, ki so mrcvarili lepi jezik slovenski, ponižujoč in zasramujoč ga tako, da so ga celo ponujali, še za sklado leče ne, na vse strani, če je to kdo zahteval ali ne, če je kdo povprašal po njem ali ne. Ne rečemo, da čas in življenje ne bosta storila svojega. Saj se ljubimo in slovenski kmet pač cení in ljubi svojega hrvatskega in srbskega tovariša in obratno. Za nas in našo ljubezen ni mej, družijo nas in zedinjujejo žulji in delovne roke. Mnogo šib je bilo po nas, tuje roke so nas teple. Naše zedinjenje je torej globlje in ne zahteva opustitev svetinj, ki so naravne. Ali nikdar se našemu imenu in jeziku in svetinjam ni delalo toliko sile, kot v pretekli dobici v svobodni, na-

rodni državi, in to od lastnih sinov, cveta naroda, kar bi morali naši vrhovi biti. Slovenije, ki hlapčuje, kakor ji trenutno kaže, nočemo, naj hodi svojo pot, mi bomo pa šli po svoji! Zakaj »moda« se lahko jutri zopet menja!

Kmetijski fant in dekle morata v svojem zorenju prislusniti zgodbam, ki jima jo pripoveduje naša, njuna zemlja. Slišala bosta o naši težki poti skozi zgodovino in da nam ni nikdar nihče pomagal, kadar so udarjale pa našem ubogem telesu šibe nadlog. Ne da smo nosili skozi življenje le svojo lastno butaro, redili smo s svojim telesom tudi brez števila zajedalcev, ki so

bili vsegamogočni, a so izginili in niti spomina ni ostalo za njimi. Mi smo ostali in smo mlad in zdrav narod! Da se razvijemo do popolnosti, je nujnost Jugoslavije, katere predstraža smo na zapadu.

Pogled v našo zgodovino te bo poučil, da smo le složni zmagovali razne težave in da nam more tudi v bodoče le močna in dobro vzgojena kmetijska vojska — organizacija — priboriti lepši prostor na soncu.

Post nam bodi čas, ko se je treba notranje pripraviti na Vstajenje!

(Se bo nadaljevalo)

D. K.:

Slovensko narodno gospodarstvo

Za vsakega gospodarja je najvažnejše vprašanje, ali ima toliko zemlje, ali mu njegovo posestvo dovolj nese, da se bo na njem lahko družina preživljala. Če tega ni, pride dolg, otroci morajo z doma in tako prej ali slej postane odvisen od drugih ljudi, zgubi svojo samostojnost in svobodo.

Prav tako kakor z vsakim kmetijskim gospodarjem, je tudi z narodom. Tudi narod ima svoje, narodno gospodarstvo. To je zemlja, vse bogastvo, ki je v zemlji, nadalje industrija in trgovina. In prav tako kot za vsakega posameznega gospodarja, je tudi za vsak narod najvažnejše vprašanje: Ali se moremo sami preživljati? Ali je naše gospodarstvo tolikšno, da lahko vsi živimo od njega, ali ne. Pa še drugače je to vprašanje važno: če imamo lastno, dobro gospodarstvo, nam je s tem zagotovljeno, da bomo lahko napredovali. Drugače bomo prej ali slej izgubili svojo svobodo in samostojnost.

Tako spoznamo, da so vsa naša slovenska politična in kulturna vprašanja odvisna od tega, kako smo gospodarsko močni, koliko premoremo in od tega, ali je res narod, v prvi vrsti delovno ljudstvo pravi gospodar svojega premoženja, ali ni. Kajti dobro vemo, da nam nič ne pomaga še tako bogata zemlja, če smo pa sami le hlapci tujim gospodarjem.

Odkod in kam se steka denar

Naše narodno premoženje izvira iz kmetijstva (gozdarstva, sadjarstva, živi-

noreje, vinarstva itd.), obrti, industrije, tujskega prometa (letovišča) itd. in kar s svojimi rokami zaslužimo.

To naše narodno premoženje je del vsega državnega premoženja. Zato bi radi zvedeli, kakšno je razmerje med obema, to se pravi, koliko mi dajemo iz naših dohodkov državi in koliko dobimo od nje nazaj.

Da bomo pa znali presoditi, moramo imeti merilo, s katerim bomo to lahko dognali. To merilo nam je odstotek, ki ga dobimo, če primerjamo število Slovencev nasproti vsem ostalim državljanom. To znaša 8 %, to pomeni, da pride na vsakih 100 naših državljanov 8 Slovencev, in to pomeni, da bi morali Slovenci prispevati za državo 8 % vseh državnih dohodkov in seveda tudi dobiti 8 % prispevkov iz državnega proračuna. Zanima nas, če je res tako.

Naš denar odteka na več načinov v državne blagajne. Največja taka struga so razni davki (neposredni [od hiš, posestva, zaslužka] in posredni [carine, trošarine, takse]). Če pogledamo te davke in jih primerjamo, vidimo da smo Slovenci n. pr. plačevali v letih 1929—31 10 % vseh davkov, zadnja leta celo 12 odstotkov, 13 %; dobili pa smo nazaj komaj 4 %, leta 1935 celo 2 % (Pravilno bi pa bilo, da bi plačali 8 % vsega). Prav tako smo zadeti tudi s posrednimi davki. Država nalaga na sladkor, petrolej, vžigalice itd. davek v obliki trošarine. Ker Slovenci teh stvari več porabi-

mo (ker smo na višji stopnji), seveda tudi s tem več dobička dajemo državi, kot ostali deli. Dobimo seveda manj kot smo dali, ker nas je manj. Prav tako je z monopoli (sol, tobak). Poleg tega pa je v Sloveniji ta običaj, da izterjamo vse davke, po drugih krajih komaj 20 % do 70 %, kakor je dognal »Odsek za kontrolno državnih dohodov«.

Isto je z raznimi državnimi podjetji, da omenimo samo železnice. — V Sloveniji je veliko večji promet, železnice dajo več dobička, ki gre v Beograd in tudi če bi se to potem enakomerno razdelilo na vse dele države, tako da bi mi dobili prav toliko kot drugi, bi bili prikrajsani, ker smo več dali.

Centralizem

Mnogokrat slišimo besedo centralizem, nekateri ga zagovarjajo, drugi napadajo. Oglejmo si ga pobliže. Centralizem je tam, kjer je vse gospodarstvo združeno v centru (središču). Vse premoženje države, ves denar gre iz posameznih delov v glavno mesto. Tako postaja v središču bogastvo na škodo ostalih delov države.

Centralizem se kaže v jasni luči v raznih uredbah. Tako poznamo uredbo o zaščiti kmetijskih dolgov. Vsi naši denarni zavodi so oddali svoje kmetijske terjatve *Privilegirani agrarni banki*, tako da je zdaj ta beograjska banka glavni upnik večine naših kmetov in tako rekoč lastnik večine naših kmetij. Drug tak zavod je *Državna hipotekarna banka* v Beogradu, kamor so morale naše hranilnice oddati ves puvilni denar (t. j. denar sirot, nedoletnih). *Poštna hranilnica* je pobrala mnogo vlog, ki so odšle v centrum, mesto da bi ostale v naših hranilnicah.

Dalje so še razne druge uredbe, ki odločajo, da se morajo vse večje vsote, naložene v različne namene po raznih zavodih, prenesti v glavno mesto (n. pr. delavska in rudarska zavarovanja in podobno). Še vedno se ustanavljajo v Beogradu razni fondii, v katere se steka denar iz vseh pokrajin. Tako je v načrtu fond za zatiranje živalskih boleznii (od

vsake prodane živine bo treba dati 1 % kupne cene v ta fond). Pripravlja se tudi ustanovitev Centralne zadružne banke v Beogradu, ki bo pritegnila ves denar naših zadrug vase.

Vidimo, da centralistično urejeno državno gospodarstvo Slovincem ne prinaša koristi, pač pa nas vsako leto oškoduje za težke denarje.

Naša industrija

V Sloveniji je zelo razvita industrija. Imamo razne tovarne, zlasti tekstilne (za blago). Izdelki so zaščiteni s carino, to se pravi, da mora tuj trgovec plačati visoko carino, če hoče pri nas prodati svoje blago. Zato so pa tudi cene naših izdelkov lahko višje (ker ni konkurence) in s tem seveda dobi naše gospodarstvo dobiček. Vendar ta dobiček ne gre v prid slovenskemu človeku. Večino podjetij imajo v rokah tujci, ki odnesejo iz države vsaj polovico vsega dobička.

Vemo pa tudi, da so razne tovarne v drugih delih države, katerih izdelki so tudi zaščiteni s carino. Omenimo naj samo sladkorne tovarne. Ker je tuj sladkor visoko zacarinjen, ga naše tovarne tudi lahko drago prodajajo. Slovenci porabimo razmerno največ sladkorja, torej dajemo s tem tudi mnogo dobička drugim delom države. Isto je z bencinom, rižem i. t. d.

Vidimo, da nas naša zemlja sama lahko preživlja tudi v sedanjih težkih časih. Toliko lažje nas bo kdaj v bodočnosti, ki upamo, da bo boljša.

Slovenska vprašanja

Pri vsem tem pregledu našega narodnega gospodarstva smo spoznali, da se ne bomo rešili samo s tem, da to gospodarstvo izboljšamo, temveč je to *slovensko socialno in politično vprašanje*. To pomeni, da slovensko ljudstvo ni lastnik svojega bogastva, slovenski kmet in delavec ne spravljata dobičkov svoje zemlje. Drugo je pa to, da smo radi centralistične ureditve države prav Slovenci zelo prizadeti.

Ker zadevajo ta vprašanja vse Slovence, so to naša narodna vprašanja, katera moramo tudi skupno rešiti.

Andrej V.:

Večni suženj

Kmet je že od nekdaj tlačan. Ni si mogel in ni si mogel pomagati, ker je bil priklenjen na zemljo, kar mu je onemogočalo dostop do prosvete in napredka. Hkratu je bil suženj graščaka, ki mu je moral delati tlako, dajati desetino in sinove za vojake. Mnogokrat se mu je godilo slabše kakor živini, čeprav je prideloval kruh za vse ljudi. Tlačitelj mu ni pustil, da bi se združeval, ker je vedel, da ga le toliko časa lahko izkorišča, dokler bo reven in navezan sam nase.

V drugi polovici prejšnjega stoletja so revolucije pometle tlačanstvo. Tudi slovenskemu kmetu je posijalo sonce svobode. Toda te svobode se ni dolgo veselil. Svoboda ga je našla v vseh ozirih nepripravljenega. Manjkalo mu je spretnosti ter splošne izobrazbe; v kosteh mu je pa bila ukoreninjena ponižnost do gospode.

Posledica tega je bila, da je prišel kmet iz enega suženjstva v drugo, ki še sedaj tlači našega kmeta in z njim slovensko vas. Močnejši in spretnejši stanovi in razni špekulanti si gramadijo denar na račun kmetovih žuljev in na škodo vseh delovnih ljudi.

Dandanes se vsi stanovi izobražujejo in za večino je predpisana izobrazba. Ravno tako bi moralo biti za kmeta. Tudi on mora biti v sedanjih časih izredno več in obenem tudi dober trgovec. Mnogo je takih kmetij, ki pošljejo sinove v šole, da bodo enkrat »gospodje«, doma pa ostane najbolj »zabit«, ker pravijo: »Za kmeta bo že dober«, pa ga ne dajo niti v kmetijsko šolo. Mnogokrat se sliši beseda: »Kakor je delal moj oče, tako bom delal jaz.« Ali niso to sramotne besede za mladega gospodarja, ki se ne zaveda, da vsi napredujejo, le on zastaja.

Drugi stanovi so organizirani, držijo skupaj in potem lahko z združenimi močmi dosežejo marsikaj. Saj smo že neštetokrat videli, kako se postavijo za svoje pravice v obliki plač ali karkoli in malokdaj brez uspeha. Kako se pa kmet lepo uklone vsakemu pritisku, ker ni zmožen upora radi svoje razbitosti. Takrat ga ne poznajo več tisti gospodje, ki hodijo po glasove ob volitvah. V stiski si moramo pomagati sami. Da si bomo pa znali in mogli, se moramo usposobiti in združiti. Potem pa z združenimi močmi zahtevati, kar nam gre, da nam bo posijalo lepše sonce svobode.

Pri trdem delu za kruh

Zavedajmo se odgovornosti

*Dekliški prosvetno-organizatorični tečaj
za ljubljansko okrožje*

V prejšnji številki smo čitali, da so bili taki tečaji za fante v Mariboru, Celju, Ljubljani in drugod, da so se fantje seznanili z vsemi važnimi vprašanji in odšli z novimi silami na delo v svoja društva. Tudi pri dekletih v Ljubljani je bilo tako in ob razhodu smo jim želeli veliko uspeha pri društvenem delu.

Komur je pri srcu napredek naše vasi, se veseli takih poročil. Predstavlja si živahno delovanje v društvih, kamor so se vrnili tečajniki ali tečajnice. Ali je vselej upravičeno to veselo upanje, ko nas resničnost pogosto opominja, da moramo računati tudi z razočaranji. Kajti zelo redko se zgodi, da bi čitali par mesecev po prvih poročilih tudi takole: »V zadnjem času smo imeli več društvenih sestankov, kjer nam je tovariš, ki je bil pozimi v tečaju, pripovedoval o vsem, kar je slišal in skupno smo potem razpravljali, kakšno delo bi naši vasi resnično koristilo. Nočemo ostajati samo pri lepih besedah in razmišljanju, hočemo se izkazati z resničnim delom. Govoriti je lahko, delati pa

težje!« — Zelo redko je delo v društvih tako, da bi mogli o njem pisati take dopise. Redki so taki delavni fantje, a najbrž še redkejša dekleta, čeprav nimajo dekleta niti enega izgovora več kakor fantje.

Dekle ali fant, če greš na tečaj, se moraš zavedati, da so ti tovariši in tovarišice izkazali prav posebno zaupanje s tem, da so prav tebe izbrali. Na tečaj vendar ne morejo vsi in so izbrali tebe zato, ker so si mislili, da boš ti najbolje opravila. Ali jih hočeš razočarati? Ne čudi se, če boš kasneje videla na sebi zavisten pogled in bodo rekli o tebi, da si se šla v mesto samo zabavat. Koliko več volje do dela je mogoče imela katera druga, pa je morala ostati doma. Ti pa si ogoljufala svoje tovarišice z nekaj praznimi obljubami, izpolnila pa nisi ničesar.

Tovariši in tovarišice pa, ki ostajate doma, trezno in pravično presodite delo svojih tovarišev, ki so se vrnili s tečajev. Pomagajte jim, če imajo voljo do dela. Če pa ste bili prvič razočarani, izbirajte drugič med onimi, ki so že dokazali svoje sposobnosti z delom in ne samo z lepimi besedami.

● **LJUBLJANA.** V dneh 24., 25. in 26. februarja t. l. se je vršil v dvorani Kmetijske družbe prosvetno-organizatorični tečaj za dekleta pod spretnim vodstvom tov. Rada Šušteršiča. Kakor ostali tečaji, je bil tudi ta namenjen izobrazbi tistih deklet, ki vodijo še prav posebno delo v ženskih odeskih in skrbijo za tisti del splošne izobrazbe, ki je namenjen našim članicam. V posameznih predavanjih so predavateljice in predavateljce razglabljali vsi snov, ki

pride v poštev z gori omenjene naloge. Predavali so predsednik Zveze tov. Kronovšek, tajnik tov. Košmrlj, tov. dr. Goljar, tov. dr. Maček, tov. Ivan Albrecht, tovarišica Mira Tomšič, ga. Angela Vode in drugi. Tečaj je lepo uspel in so bile z njim udeležence prav zadovoljne. Želimo, da bi uporabile vse pridobljene nauke pri delovanju v svojih Društvih kmetijskih fantov in deklet.

Poroke v naših vrstah

● **Sv. Marjeta ob Pesnici.** V letošnjem predpustu se je poročil naš neumorni sodelavec tovariš Rado Krambergar z gđ. Vilčnikovo, hčerko vzornega kmetovalca iz Dupleka. V novem stanu jima želimo mnogo sreče in pričakujemo od njiu tudi v bodoče vnetega sodelovanja!

● **Sv. Jurij ob Taboru.** Poročili so se: tov. Katja Apat, bivša odbornica našega društva z g. Ivanom Lesjakom, pristavom iz Knina; tov. Tone Kovač, šolski upravitelj v Lokah s tov. Angelco Habjan; tov. Slavko Kos, bivši tajnik našega društva z gđ. Štefko Janež. — Želimo jim mnogo sreče!

● **Leskovec pri Krškem.** Pri nas sta se poročila tov. Jože Žičkar, blagajnik krškega okrožja Zveze kmetijskih fantov in deklet in tov. Mimi Pirc, ki je bila vneta prosvetna delavka tukajšnjega društva. Mnogo sreče!

● **Orla vas.** Pretečeno nedeljo se je poročil naš tovariš Jože Korun iz Trnave z gđ. Mici Posedelovo iz Ločice pri Polzeli. — Mlademu paru želimo v zakonskem stanu mnogo sreče!

● **Sv. Bolfenk pri Središču.** Poročila se je tov. Lojzika Mlinarič iz Lačavesi, naša marljiva članica in igralka s tov. Jankom Semenič iz Podgorja pri Ljutomeru. Želimo ji na novem domu obilo uspehov in sreče!

● **Sela pri Dobovi.** Koncem februarja se je poročil naš agilni tovariš Tone Šeler. Želimo mu mnogo zadovoljstva! J. D.

● **Središče ob Dravi.** 20. februarja t. l. se je poročil tov. Jakob Raušl z gđc. Miniko Zadavec. Tovariš Raušl je bil ustanovitelj in odbornik našega društva in upamo, da bo tudi v bodoče podpiral in deloval za našo skupno stvar! Mi pa mu želimo prav mnogo sreče!

● **Šmartno ob Savi.** Iz vrst našega članstva se je poročil v nedeljo 13. februarja t. l. tovariš Franc Zaje iz Šmartna; v nedeljo 27. februarja t. l. pa tovariš Alojz Bolta iz Hrastja. — Obe ma tovarišema želimo srečen zakon in polno zadovoljstva!

● **Voglje.** Pred kratkim časom se je poročila naša tov. blagajničarka Zofka Golob z g. Josipom Žirovnikom. Vedno je bila vneta članica Društva kmetijskih fantov in deklet. Pričakujemo, da bo tudi v bodoče podpirala našo organizacijo. V zakonu ji želimo mnogo sreče in zdravja!

Poročila pa se je tudi gđc. Angela Nahtigal iz Vogelj. Bila je stalna naročnica »Grude« in vedno naklonjena našemu društvu. Za fantovsko odkupnino je našemu društvu podarila 150 dinarjev in se ji za njen dar prav lepo zahvaljujemo ter ji v novem stanu želimo mnogo sreče in zadovoljstva!

Kaj pa mi?

Gibanje poljskih kmetov. Ni še dolgo tega, ko je ves svet občudoval poljske kmete, ki so kot en mož s stavko zahtevali svoje pravice. Pred kratkim pa se je vršil v Krakovu kongres Poljske kmetijske stranke, ki združuje več kakor 2.000.000 kmetov. Kongres je zahteval, naj vlada preneha s politiko prijateljstva z Nemčijo, ki poljskim kmetom samo škoduje, zahteval je, naj vrne vlada ljudstvu svobodo, da bo lahko brez pritiska volila zastopnike svojih interesov. V zunanji politiki pa naj se vrne k Franciji, Angliji in Češkoslovaški. Poljski kmet je spregovoril — ali bomo Slovenci vedno le molčali in trpeti? — — —

Kdor je zaveden naš naročnik —
noče bit' terjan, je točen plačnik!

Razlaga tujih besed

● **AGRESIVNOST** pomeni vsiljivost, napadalnost. Če hoče kdo s silo doseči, kar želi, pravimo, da je agresiven. Agresivni so lahko posamezni ljudje, skupine, imajo pa to lastnost včasih tudi razni narodi ali države. Večkrat beremo o agresivnosti fašizma. To pomeni, da hočejo fašistične države s silo doseči kakšno stvar, ponavadi zemljo.

● **PROPAGANDA** je razširjanje kakšne ideje in pridobivanje ljudi za določeno stvar. Če v vasi fantom in dekletom govorimo o prednostih in ugodnostih, ki jih imajo v svojem društvu, delamo propagando za društvo. Propagando vrše zlasti razne politične stranke in skupine, da s tem pridobijo svoje pripadnike. Tudi pri nas slišimo n. pr. o hitlerjevski propagandi. Propaganda se vrši ali od človeka do človeka, ali na shodih. Učinkovita je zlasti propaganda v časopisih in revijah, s filmi, radiem itd. Za narod in državo, je zelo potrebno da vršita propagando zase. Še prav posebno je važno za nas, da propagiramo svojo kmetijsko, slovensko in jugoslovansko miselnost.

● **NEVTRALEN** je tisti, ki se ne odloči za nobeno stvar. Kdor ni v nobeni stranki in se tudi ne ogreva za nobeno, pravimo, da je nevtralen. V svetovni vojni so bile nekatere države nevtralne (n. pr. Švica), to pomeni, da se niso vojskovale proti nobeni državi. Nevtralnost je včasih dobra, včasih pa tudi škoduje. Če se kdo ne postavi za skupne koristi vsega kmetijskega ljudstva ali vsega naroda, je njegova nevtralnost škodljiva.

● **PLEBISCIT** je ljudsko glasovanje, ki se razpiše takrat, ko gre za važno odločitev, o kateri naj se vse ljudstvo izjavi. Tak plebiscit bo n. pr. v Avstriji, ali naj postane Hitlerjeva ali ostane samostojna. Leta 1920. je bil plebiscit na Koroskem, po katerem smo izgubili velik del slovenske zemlje.

● **ANTANTA** je soglasje, pomeni pa tudi zvezo več držav. V svetovni vojni so se borile proti Avstriji in Nemčiji antantne države: Francija, Anglija, Rusija in Italija. Znan je tudi Mala antanta, ki je tvorijo Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija, ki so se združile zato, da v mednarodni politiki dosežejo več koristi zase in si tako druga drugi pomagajo.

Kulturno žarišče slovenske vasi

Naše življenje hiti vedno dalje kot kazalec na uri, ne da bi se za trenutek kje ustavilo. Ljudje se rodijo, razvijajo, ustvarjajo nova dela in spet izginjajo. Vsak čas nas presenetijo novotarije in izumi, pa spet vse prihaja v navado in polagoma v pozabljenje.

Tudi na vasi, kjer zgleda življenje mirno, enolično tekoče po starih kolesnicah, se vrše spremembe, vse gre naprej, dasi bolj neopazno. Naši pradedje, vzgojeni v ponižnosti pred svetno in cerkveno gospodo, so se branili raznih novotarij, ker so smatrali, da je že tako prav, kar je od nekdaj bilo ter da je pač zato gospoda tu, ki za nje misli, nad njimi gospodari in jih milostno pusti živeti. Kmet je bil le za tlako. Pa tudi tu je čas prinesel novo misel med zatirano kmetско rajo, misel o uporu in zboljšanju življenja. Odpravljena je bila telesna tlaka in vsaj na papirju, če ne v praksi, je bila dana osebna svoboda. Lice vasi se je znatno predrugačilo.

Prišla je svetovna vojna, ki je odprla mnogim oči. Dokazala je, da je kmetški in delavski človek tisti, ki je nagomilil zemeljske dobrine, za katere ga je gospoda poslala v vojno, da je napolnil strelske järke in umiral v njih. Vojna je dokazala, da je *vas* tista, ki je dajala kruha in ko je ta izčrpana prenehala z datjavami, je *vojne moralo biti konec*, ker s samim smodnikom *brez kruha* se vojna ni dala naprej voditi. Vaški ljudje, ki jih je vojna vihra tirala po svetu, so videli nove kraje, spoznali navade mnogih ljudi, ter v trpljenju in pomanjkanju prišli do spoznanja, da vse to početje ni v skladu s človeško moralo, ni v skladu z vero, temveč je le služba kapitalu, peščici gospode, ki ji gre za oblast in izkoriščanje drugih. Mali človek je spoznal, da je važen faktor v državi. Ko se je po vojni vihri na novo začelo urejati življenje na vasi, so se opazile resne spremembe. V prej tihe in mirne vasice je začelo prihajati več življenja, več gibanja. Snovati so se začele razne skup-

nosti, krožki, zadruga in organizacije. Svoboda je zadihala na široko. Pojavile so se politične stranke, telovadna in športna društva. Tako smo tudi kmetški ljudje začeli ustanavljati lastne organizacije Društva kmetških fantov in deklet.

Danes po 12 letih od prvih početkov najdemo Društva kmetških fantov in deklet po raznih vaseh Slovenije ter se še vedno povsod ustanavljajo nova, da tako upravičeno upamo, da bomo sčasoma tako daleč, kot na Češkoslovaškem, kjer štejejo kmetške mladinske organizacije 133 tisoč članov in članic.

Kaj je vzrok, da se naše kmetško-mladinske organizacije kljub oviram tako vztrajno širijo? Pač to, da so primerne, prilagodene potrebam kmetških ljudi, posebno mlademu rodu, skratka so živ izraz čutenja *naše vasi*. Njih pravila, cilji in način delovanja je v skladu z vaškimi življenjem, so širokogrudne, a strogo neizprosne zagovornice interesov naših vasi. Od drugih organizacij se razlikujejo posebno v tem, da jih vodijo kmetški fantje in dekleta sami.

Matija Gubec je še po 400 letih nevaren ...

V ljubljanskem gledališču so za proslavo 365-letnice kmetških puntov in Gubčeve smrti pripravili igro »Velika puntarija«, ki jo je spisal režiser Bratko Kreft. Predstava je bila dvakrat napovedana, vendar se iz neznanih razlogov ni vršila in se najbrž tudi ne bo ...

Ž dobrim obdelovanjem zemlje povečamo pridelek!

Zemlje ne obdelujemo samo zato, da je obdelana, temveč da na njej zraste čim več in da nam da dober rod. Zato moramo zemljo obdelovati pravočasno in pravilno.

Ker je z obdelovanjem zemlje gnojenje v neposredni zvezi, navajam poizkuse, ki so imeli namen dognati, kako vplivajo na višino pridelka razni načini spravljanja različnega umetnega gnojiva v zemljo.

S trošenjem umetnega gnojiva po zorani in pobranani njivi ostane 50—80 % vsega gnojiva v zgornjem sloju oranice 0—4 cm globoko, kar je praktično vzeto na površini. Ker v tem sloju rastlina ne razvija svojih korenin, ne pride to gnojilo takoj v poštev kot hrana. Če trosimo gnojilo na surovo brazdo, ali če v jeseni izorano njivo spomladi pognojimo z umetnim gnojem in jo nato obdelamo s kultivatorjem, se spravi gnoj globlje in sicer 6—16 cm globoko. To je mnogo boljše, ker v tem sloju 6—16 cm globoko, razvijajo rastline velik del svojih korenin in hranilk.

Način spravljanja umetnega gnojiva v zemljo je predvsem zelo važen za kraje, kjer vlada suša oziroma za leta, ko nastopi suša. Poskusi so pokazali, da da v suhih krajih ista množina umetnega gnojiva, ki je spravljen v zemljo 8 do 16 cm globoko, večji pridelek ko tista množina umetnega gnojiva, ki je bila potrošena samo na površino. Najboljši način spravljanja umetnega gnojiva v zemljo je ta, da ga raztrosimo po surovi brazdi in takoj nato njivo pobranamo s težko brano, ali še boljše, če jo obdelamo še s kultivatorjem. Na ta način najboljšo premešamo umetno gnojilo z zemljo in ga spravimo v globino 6—15 cm.

Naslednje številke o pridelku ovsu, posejanega na njivo, na kateri je bilo gnojilo samo zabranano in na drugo njivo, na kateri je bilo raztrošeno gnojilo zmešano z zemljo s kultivatorjem, kažejo boljši učinek gnojila, če se čim bolj enakomerno zmeša z zemljo. Ti poskusi pa kažejo obenem tudi koristnost gnojenja z dušikom, oziroma popolnega gnojenja pred enostranskim gnojenjem.

	na 1 ha gnojeno z: kg	gnojilo zabranano zrna q/ha	slame q/ha	gnojilo s kultivatorjem zrna q/ha	slame q/ha	* vrednost pridelka v dinarjih po od- bitku gnojilnih stroškov din
superfosfat	350	18.3	33.5	19.8	36.3	2405.— 2630.—
apneni dušik	150	22.1	45.1	22.6	46.2	2857.— 2932.—
in superfosfat	200					
	350					
nitrofos	350	20.5	37.2	21.0	38.1	2525.— 2700.—
apneni dušik	100					
superfosfat	150	22.4	45.1	23.6	48.2	2880.— 3060.—
kalijeve sol	100					
	350					
nitrofoskal — II	350	22.4	44.3	23.4	46.4	2850.— 3030.—

* 1 kg ovsu računano po 1.50 din, umetni gnoj po dnevnih cenah. Slama ni vzeta v račun.

Če primerjamo vrednost pridelka, po odbitku gnojilnih stroškov, vidimo, da se splača gnojiti po principu »popolnega gnojenja«, če tudi to gnojenje več stane. Kajti pridelek od »popolnega gnojenja« je toliko večji, da plača večje izdatke in še ostane večji dobiček kot od enostranskega gnojenja.

Če primerjamo med seboj pridelek od gnojenja z 150 kg apnenega dušika in 200 kg superfosfata s pridelkom od gnojenja z 350 kg nitrofosfa, vidimo, da je pridelek od prvega večji od drugega. Vzrok je v tem, da smo s 150 kg apnenega dušika dali njivi 24 kg dušika, in 32 fosforne kisline s 200 kg superfosfata,

medtem ko smo z gnojenjem s 350 kg nitrofosfa dali zemlji samo 14 kg dušika in 28 kg fosforne kisline. V tem se jasno kaže koristnost gnojenja z dušikom. Isto kaže primer z nitrofoskalom in gnojenjem s 100 kg apnenega dušika, 150 kg superfosfata in 100 kg kalijeve soli. Tudi v tem slučaju je 2 kg več dušika in temu primeren tudi uspeh, če tudi je prišlo z nitrofoskalom 4 kg fosforne kisline več v zemljo. —

Sedaj pred setvijo bo koristno, če naši kmetovalci to dobro proučijo in preudarijo ter izvršijo pravilno gnojenje!

Ing. Teržan.

Od uspeha do uspeha

● **VOGLJE.** V letošnji zimski dobi smo pri našem Društvu kmetijskih fantov in deklet ustanovili dramski odsek. Takoj smo šli na delo, čeprav nismo imeli drugega kakor dobro voljo. Pri nas vpriporitev igre ni bila lahka stvar. Nismo imeli ne odra, ne režiserja, dvorane in ne izvežbanih igralcev. Vse te ovire smo z delom premagali, napravili smo oder, dobili sposobnega režiserja, tov. Molj nam je pa odstopil svoje primerne skednje za igranje in tako so bile ovire premagane. Prvič se je naše društvo predstavilo občinstvu 13. februarja t. l., in sicer z igro »Dekle z rožmarinom«. Igralci so svoje vloge izvrstno podali v zadovoljstvo gledalcem. Tako je naša organizirana mladina zopet pokazala, kaj se doseže v slogi. Omeniti moramo, da je bil to važen dan za vašo vas, ker je bila to prva dramska predstava v vasi. To nas budi in homo tudi v bodoče pridno na delu. — Franca Mlakar, nač. dram. odseka.

● **ORLA VAS.** Proslava Matije Gubca katero je priredilo Društvo kmetijskih fantov in deklet, je v vsakem oziru prav zadovoljivo uspela. Dvorana je bila nabito polna.

Najprej so zapeli pevci Šentrupertskega pevskega društva našo kmetijsko himno »Zeleni prapor«, nato še pesem »Pozdrav delu«. Za temi je deklamirala tov. Milka Cizejeva pesem »Pred cesarjem«. Sledilo je predavanje o Matiji Gubcu, tov. Franca Kronovška in deklamacija tov. Ivana Basleta »Kronanje v Zagrebu«.

Med posameznimi točkami so igrali društveni tamburaši. Nazadnje je bila odigrana še žalozna igra »Užitkarji«, ki je bila tej proslavi zelo primerna.

Vse točke so bile izvrstno podane in posamezna izvajanja nagrajena z velikim odobravanjem. Gledalci so bile ves čas ginjeni do solz.

Vso proslavo je zelo povzdignila na odru primerno okrašena slika Matije Gubca s trnjem in zelenjem.

Režijo igre je vodil in nam tudi z naveti pomagal šol. upr. g. Zupanek, za kar se mu najtopleje zahvaljujemo!

Zahvaljujemo se tudi Šentrupertskeemu pevskemu društvu, ki je rade volje sodelovalo pri tej proslavi.

Za prvo letno prireditev pa smo določili tombolo, ki jo bomo priredili 8. maja t. l. Ker bo to prva tombola našega društva, prosimo vsa sosedna društva, da na ta dan ne prirajajo drugih prireditev.

● **VOJNIK.** Dne 6. februarja t. l. je vpriporilo naše Društvo kmetijskih fantov in deklet Kranjčevo zabavno komedijo »Skedenj«, katere uspeh je bil izredno lep.

Obisk je bil nepričakovano velik. Prišli so celo iz Oplotnice, iz Št. Petra v Savinjski dolini pa se jih je pripeljal cel avtobus, za kar se moramo zahvaliti našemu bivšemu predsedniku tov. Kuharju. Častno so bila zastopana sosedna društva Frankolovo, Skofja vas itd.

Nasprotniki so trgali lepake, hoteč nam škodovati, toda kljub vsemu je bila prireditev ena najboljših v letošnji sezoni. Gledalci so bili zelo zadovoljni, kar so pokazali z živahnim odobravanjem. — Le tako korajžno naprej!

● **SINKOV TURN.** Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je imelo svoj 6. redni občni zbor v nedeljo 20. februarja t. l., na katerem je polagalo račun o celotnem delovanju.

Iz predsednikovega poročila je bilo razvidno, da smo v preteklem letu priredili dve igri, več izletov, poletij pa veliko tekmo žanjic. V naši vasi se je takrat zbralo ljudi, da še nikoli toliko; pa zakaj bi se tudi ne, ko kmetijska mladina proslavlja svoje delo.

Tudi tajniško poročilo je bilo razveseljivo, saj se je število članstva v preteklem letu skoro podvojilo in tudi naročnikov za »Grudo« imamo polovico več kot v preteklem letu. Še v blagajni je nekaj ostalo, kar se vsak dan rabi pri našem prosvetnem delu.

Po poročilih smo izvolili z malimi izpremembami stari odbor.

Sklenili smo, da priredimo letos tekmo koscev in več drugih prireditev. Vsem zavednim kmetijskim fantom in dekletom pa kličemo: Složno na delo za prosvetni dvig naše vasi!

● **SMARTNO OB SAVI.** Ze dolgo ni bilo poročila o delu našega društva. Vendar to še ni dokaz, da dela ni bilo. Čeprav je delati po naših vaseh vedno težje, ker imamo dovolj zaprek. Obračun na občnem zboru 23. februarja je pokazal, da je za nami plodovita in delavna doba. Izredno priden je bil zlasti naš dramatski odsek, ki je dvakrat pokazal uspehe marljivega dela. Tudi drugo prosvetno delo nismo zanemarjali. Najbolj prepričljiv dokaz je to, da je društveno delo pritegnilo v naše vrste 21 novih članov! Tudi med ostalim kmetiskim ljudstvom smo dosegli priznanje in pohvalo.

Novi odbor bo še z večjo vnemo nadaljeval začetno delo, da še bolj združi in poveže vso kmetško mladino v neodvisno, zavedno četo mladih delavcev!

● **MUHABER.** Društvo kmetiskih fantov in deklet na Muhaberu je priredilo v nedeljo dne 27. februarja t. l. igro »Dve nevesti«. Predstava se je zelo posrečila. Prišli so ljudje iz vse okolice. Posetila so nas tudi naša sosedna tovariška društva.

S tem uspehom smo dobili novega poguma. Da članstvo še bolj pritegnemo k društvenemu delu, smo se odločili, da spomladi priredimo še eno igro in upamo, da bodo tudi takrat deležni tako velikega obiska.

Dne 6. marca t. l. smo imeli svoj redni občni zbor, na katerem smo izvolili nov odbor s tovarišem Francem Potočarjem na čelu. Tako smo zagotovljeni, da se naše delo ne bo prekinilo, temveč ga bomo še bolj pospešili.

● **SREDIŠČE OB DRAVI.** Dne 13. februarja t. l. je naše Društvo kmetiskih fantov in deklet imelo svoj IX. redni občni zbor. Iz poročil posameznih funkcionarjev smo videli, da si je društvo nadelo velike naloge, katere je poizkušalo tudi rešiti, v kolikor je bilo mogoče. Novi odbor, kateremu zopet načeluje požrtvovalni tovariš Mirko Plepolec, nam jamči, da bo društvo tudi v bodoče delalo v duhu kmetškega napredka. Pripravljamo se na uprizoritev veseligre »Vesela božja pot«. Naši fantje in dekleta so zelo požrtvovalni, ko žrtvujejo spanje, da lahko posečajo vaje. Toda, ko potem dosežejo popoln uspeh, jim ni žal truda, pač pa so vedno zopet pripravljene žrtvovati svoje moči za skupen uspeh.

● **VELIKI OBREŽ.** Naše Društvo kmetiskih fantov in deklet je priredilo 31. marca t. l. proslavo 365 letnice smrti Matije Gubca. Na sporedu je bil govor o pomenu te obletnice, deklamacije ter igra. Dvorana gasilskega doma je bila polna domačinov, ki vedno z zanimanjem sledijo prosvetnemu delu kmetške mladine.

● **SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU.** Preteklo nedeljo, ko se je naš griček kopal v prijaznem pomladanskem soncu, je popoldne še bolj oživel ob posetu mladine, ki se je iz okoliških vasi zbrala v gostoljubni hiši tov. Zadravca na 8. rednemu občnemu zboru Društva kmetiskih fantov in deklet. Tu so fantje in dekleta polagali račune o storjenem delu in snovali načrte za bodoče leto.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik tov. Tomažič, ki je uvodoma imel lep idejni govor o smislu in ciljih mladinske organizacije na vasi. Pozdravil je vse navzoče, posebno še mlade nove člane in delegata pododbora, tov. Cestnika, nato pa v predsedniškem poročilu orisal društveno delo preteklega leta in ovire in težkoče, preko katerih je moralo iti društvo, da je izvedlo tako obširen načrt, kar je bilo razvidno iz poročil tajnika, blagajnika, načelnikov posameznih odsekov in nadzornikov. Bilo je 10 odborovih sej, 7 članskih sestankov, večje število sestankov posameznih odsekov: ženskega, dramatskega, strok-gospodarskega, smučarskega in kolesarskega, 4 javna predavanja, Gubčeva proslava, 2 gledališki predstavi z 1 gostovanjem, 3 izleti, kmetski tabor s povorko in srečolovom, tekma koscev, kolesarska dirka, sadna razstava in družabni večer.

Delegat ptujskega pododbora tov. Juri Cestnik je po iskrenem tovariškem pozdravu in čestitkah društvu na lepih uspehih opozoril na važnost storjenega dela in pozival k nadaljni vztrajnosti.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor, ki mu predseduje tovariš Joško Tomažič.

Z živim zanimanjem in sodelovanjem vseh prisotnih se je sestavil obširen delovni načrt za delo v bodoči sezoni. Pri vsem nas bo vodila odločna vztrajnost po našem geslu: »V slogi in delu vstajamo!«

*Vojaški boben pravi:
vsak dan krompir, vsak dan krompir —*

*»GRUDA« pa pristavi:
plačaj me, da imel boš mir!*

Zgodilo se je, kakor se dogaja v pravljicah. Ljubezen se je zasejala v Žumerjevo hišo. Kako se je to zgodilo, ni vedel nihče povedati. Če je tu bilo življenje ne samo zdaj, temveč od vekov posvečeno delu in ne sanjam, in če se je zdaj to spremenilo, da je bilo življenje sanjam bolj naklonjeno, tedaj je ljubezen bila nekaj nezdravega, kar lahko škoduje temu domu.

In še komaj minulo zimo je bilo pri Žumerjevih tako mirno, tako lepo. Življenje je teklo po stari že izhoyeni poti, brez sprememb. Niti slutiti ni mogel nihče, da bo sončna pomlad prinesla toliko sprememb. Spomladi pa so otroci stopili v dolino, k fari, in tedaj se je Hedvika vrnila z ljubeznijo v srcu. Bil je čas, ko po hribih črešnje tako bujno cvetejo, da so od daleč videti kakor velike bele lise sredi prvega zelenja. Cvetovi španskega bezga se še niso razpočili, po zraku pa že cvrčijo prve lastovke in silijo v človeške domove. Nebo je takó sinje, sonce tako žarko, zrak tako prozoren in svež. Ob večerih pa že včasih vejejo tople, prave pomladne sapice in tam v daljavi, po onih visokih gorah so tako lepe zarje zahajajočega sonca, dočim je dolina že vsa zavita v prvi vijoličasti mrak.

Stari Žumer o tem ni imel pojma. Zato, ker se sam v svojem življenju ni nikdar ukvarjal z ljubeznijo, ni poznal njenih znakov in zato tudi ni mogel slutiti, da bo obsedla njegove otroke. Bilo bi smešno misliti na nekaj, česar ni.

Mati pa je zaslutila, da ni vse v redu. Morda se je spomnila svojih mladih let, ki jih je preživela v dolini. Nemara je kdaj še sama ljubila, čeprav je možu rekla, da ni. Morda je le zakrila v sebi mladostne sanje in se je spomnila nanje in je lahko dekle hitro ujela. Vendar pa je možu povedala vse po ovin-

kih: »Mislim, da s Hedviko ni vse v redu.«

Tedaj je kmet vzel pipo iz ust in se ozrl po ženi. Ni bil zmeden, pač pa jezen. »Rad bi vedel, odkod te neumnosti v tvoji glavi.« Kmetica pa je svojo gnala trdovratno dalje:

»Pa bo le res: dekle se je nekam zagledalo.« Nejevoljen je odšel. Zato, ker ni mogel verjeti, ker je bila to neumnost. Le kam naj bi se dekle zagledalo. Že toliko let dela s svojimi otroki na tej zemlji, živi z njimi, pozna jih kot sebe in bi se mu zgodilo nekaj, česar ni predvidel?! Natančno je imel vse prevdarjeno: ko otroci dorastejo, bosta z ženo preskrbela žene, ali moža. Najstarejši ostane doma, mlajša pojdeti v dolino. Nad dvajset let že spravljata denar, da ju odpremita, kakor se spodobi. In otroci si vendar ne bodo sami iskali ne žená, ne mož. To je njuna skrb. Sinova morata dobiti žene, kakršna je njuna mati, hči moža, kakršen je on sam. Nekaj trdega, okornega, pa vendar mirnega, poštenega in zvestega, kakršen je bil sam. Zvestoba, poštenost, odkritost, to so bile čednosti, ki jih je visoko cenil. Vse to pa je morala dičiti večna ljubezen do dela, do zemlje, do hiše, do lastnine. Tu je zemlja, na njej kmet, zgoraj nad njim in nad zemljo pa je sinje nebo. To je važno. Važno je deló na zemlji, važno je sinje nebo, kjer gospodari Bog, pošilja človeku roso, dež, sonce, zimo, mrazove, noč in jutro. V tihih nočeh stopi Bog z neba in se sprehaja po vrhovih teh gora, gleda v doline, se ustavi na jasi in se raduje svojega dela. V blede mesečini zre svoje stvarstvo: kotanjasto dolino, kjer ždi fara in kjer ura v zvoniku udarja pozno noč; vugaste klanke, večno vlažne; domove po rebri, kjer vse življenje kmetje v počasni govoricí izgovarjajo njegovo ime in ga prosijo za

neprestani blagoslov svojih ozár. Potem gre mimo oken teh domov, in tedaj se gospodar prebudi, prebudi tudi ženo in de: Tako nekaj lepega se mi je sanjalo. — Potem pošlje nevihto, toda namesto toče razlije lep, mehak dež na njive in vse je, kakor prerrojeno.

Ne, o tem, kar mu je žena povedala, ni hotel premišljevati. To je bila vendar očitna neumnost. Toda, ko se je ozrl po svoji hčeri, ko je videl njeno dozorlo telo, viseče močne prsi, sanjave oči in neko bojazen v njenem vedenju, tedaj je občutil, da je predaleč od svojega

otroka, da bi ga mogel vsega do jedra poznati. In to ga je zmedlo. Zato pa je zvečer, ko sta ostala z ženo sama, dejal trdo in hladno:

»Da veš, tega nočem v svoji hiši. — Tega pri nas ne poznamo.« Bilo je tako hladno, skora' sovražno. Toda, kmetica je vedela: če je rekel, da homo na tej njivi sejali, tedaj tega ni mogel nihče spremeniti. In če je torej rekel: Ljubeznj ne prizna, tedaj je to dokončno povedal. Spremenil ne bo.

(Dalje prihodnjč)

Cerkvica na Blejskem otoku v odsevu pomladanskega sonca.

Jože Jermančič:

Sava, ti!

Sava, ti šumeča reka,
neprenehoma bučiš;
kaj ponosna si na sebe,
da odneseš, kar dobiš?

Nosiš k bratom zlati tovor,
kar ti kdo v naročje da,
in še naš ponos slovenski
si odnesla kraj morja.

Če še grob nam boš odvzela,
z njim odvzemi še gorje!
kdo bi še gorkó te ljubil?
Tvoje vode so solze!

Časopisi pišejo . . .

- da bo vojaška služba v Nemčiji podaljšana od dveh let na dve in pol leta;
- da bo tudi Francija kakor Anglija oskrbe-
la večino prebivalstva s plinskimi maskami in
zgradila zavetišča proti plinskim napadom;
- da je začela Anglija graditi ogromne voj-
ne ladje, ki lahko nosijo 42.000 ton;
- da so v Ameriki iznašli posebno bombno
letalo proti vojnim ladjam . . .
- da ima Anglija 47.288.000 prebivalcev, od
teh je 2 milijona več žensk kakor moških.

* * *

Vsak dan je na mizi fižol in pa zelje,
»GRUDA« pa večja nam tek
in dela veselje.

KMETSKA ŽENA IN DEKLÉ, ZA NJENE ROKÉ IN SRCÉ

Obletnica opominja

Pravkar je minila obletnica mučeniške smrti našega prvega kmetškega kralja Matije Gubca. Iz roda v rod, prav do današnjih dni, pričajo zgodbe o strašnem trpljenju kmetov koncem srednjega veka, to je pred 400 leti. Godilo se jim je slabše kakor tovarni živini. Usoda kmetških žen in deklet pa je bila prav grozna, gospod — baron ali grof — je lahko razpolagal s kmeti po svoji mili volji. Bili so njegova lastnina. Zato pa je tudi vsako dekle, ki je bilo gospodu všeč, moralo biti na razpolago za njegovo zabavo. On je imel pravico odločati, ali se sme njegov podložni kmet poročiti in s kom. Imel pa je še eno pravico: to je pravico prve noči. To se pravi, da je morala vsaka nevesta svojo prvo poročno noč preživeti z gospodom, če se je njemu ljubilo. Dekleta so bila tako oropana svojega najdražjega — svoje časti. Zato ni čudno, da so kmetje pri puntih postavili kot eno svojih glavnih zahtev: ukinitev pravice prve noči in da so se na strani upornih kmetov borile z istim

navdušenjem in trdovratnostjo njihove žene in dekleta.

Gubčev upor je sicer propadel, a nobena žrtev ni zaman, nobena kaplja kmetške krvi ni bila zastoj prelita. S časoma so si kmetje priborili marsikatero pravico. Toda še danes nimamo tistega, zaradi česar je moral umreti Gubec in tisoči kmetov — nimamo še svobode in zemlje. Res, na papirju smo svobodni gospodarji svoje zemlje. V resnici pa skoro ne smemo govoriti, kar mislimo: delati moramo, kar nam ukažejo, zemlja je zadolžena tako, da se komaj še lahko imenujemo njeni lastniki. V borbi za kmetško svobodo nam bo spomin na nekdanje kmetške boje v vzpodbudo in opomin. Iz izkušenj naših prednikov, ki so jih plačali s krvjo, smo se naučili, da bomo zmagali:

*če bomo vsi kmetški ljudje enotni;
eden za vse, vsi za enega in*

če bomo me dekleta in žene, tako kot nekdanj, pomagale bratom in možem v naši kmetški borbi!

Naša življenjska usoda

Pred kratkim je izšla knjiga z naslovom »Spol in usoda«, ki jo je napisala Angela Vodetova. O pisateljici ste mogoče že kdaj kaj slišale. Napisala je že mnogo člankov v različnih listih, pa tudi predavala je velikokrat. V svojih člankih največkrat piše o življenju žen in deklet. Vendar bi nam njeni članki malo koristili, če bi samo pisala o tem, kako težko je naše življenje. Ona pa nam hoče tudi pokazati, kako bi si žene lahko svoj položaj izboljšale.

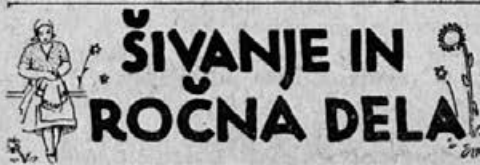
V tej knjigi razpravlja pisateljica o vseh važnih vprašanjih, o katerih bi morale predvsem žene mnogo razmišljati.

Vedeti bi morale, da je usoda žene popolnoma drugačna od usode moža samo zato, ker mora žena izvrševati v svojem življenju drugačno delo: roditi in vzgajati mora otroke. Nekateri pa pravijo, da je žena zato, ker je drugače ustvarjena, tudi manj vredna in zato se ji ni treba brigati prav za nobeno drugo stvar na svetu kakor za dom in otroke. S tem pa, da žene že od pamtiveka vzgajajo človeštvu mladi rod, dokazujejo, da so tudi one zmožne marsikaj napraviti. Ker so sposobne, pa naj se skupno z možmi borijo za svoj obstanek, in predvsem za lepšo bodočnost svojih potomcev. Težko je materam dobro vzgojiti

otroke, če jim pri vzgoji primanjkuje vsega, dostikrat celo kruha in obleke.

Poleg tega pa moramo imeti žene vedno pred očmi tiste naše tovarišice, ki jih je življenje posebno udarilo. To so nezakonske matere in tiste, ki so bile v borbi za vsakdanji kruh prisiljene, da prodajo lastno telo drugim v zabavo. Mnoge niso same krive svoje usode, le težke gospodarske razmere so jih največkrat prisilile k temu. Moški se ne bodo brigali za taka vprašanja in le naša naloga je, da pomagamo tem, najbolj prizadetim ženam. Torej le moramo zahtevati, da bo tudi zanje dovolj kruha in da se bodo lahko pošteno preživle, če le bodo hotele. Čudne se nam bodo morebiti zdele take misli, kajti naše matere so nas drugače vzgajale. Če pa homo knjigo prečitale, bomo morale priznati, da ima pisateljica prav. Če se že me same ne bomo mogle otresti starih misli, pa ob čitanju knjige vsaj razmišljajmo, kako bomo me vzgojile svoje otroke, da bodo drugače mislili.

Op. ured.: Omenjeno knjigo boste po vaseh najbrž težko dobili v roke. Če bi se jih priglasilo več, ki bi knjigo želeli imeti, bi jo dobili po zelo nizki ceni. Sporočite vaše želje uredništvu »Grude«.

Kvačkana bluza

V prejšnji številki »Grude« smo že pisale o pletenju in kvačkanju, kar sedaj nadaljujemo. Opisati hočemo nekaj kvačkanih vzorčkov, ki tudi za začetnice ne bodo pretežki. Napravile si boste lahko pomladanske bluže iz volne s kratkimi ali tričetrtinskimi rokavi. Pri vseh vzorčkih moramo napraviti osnovno vrsto iz samih verižnih petelj.

● **I. VZORČEK:** 1. vrsta: v začetku napravimo 1 verižno petljo, 1 gosto petljo (neovito), ki jo vbdemo v 2. verižno na osnovni vrsti. To se ponavlja do konca vrste, gosto petljo vhadamo v vsako drugo verižno petljo na osnovni vrsti.

2. vrsta: delamo prav tako kakor prvo, samo da vhadamo gosto petljo v vmesno verižno prejšnje vrste in sicer primemo samo pol zanke, to je samo eno nitko, tisto na sprednji strani.

3. vrsta in vse ostale so enake drugi.

● **II. VZORČEK:** 1. vrsta je 1 enaka 1. vrsti pri prvem vzorčku, sa petljo delamo drugače. Namesto, da 1. nili kvačko takoj skozi obe zanki, jo nemo samo skozi eno, še enkrat ovije potegnemo takoj še skozi drugo zanko.

2. vrsta in ostale so enake prvi.

● **III. VZORČEK:** 1. vrsta: 3 verižne petlje, nato gosto petljo, ki jo vbdemo v 4. verižno petljo na osnovni vrsti, spet 3 verižne petlje, 1 gosta petlja do konca vrste.

2. vrsta: 3 verižne petlje, 1 gosta, ki jo vbdemo v gosto petljo prejšnje vrste tako, da primemo samo pol zanke, to je 1 nitko.

3. vrsta in ostale so enake drugi.

Če hočeš, da bo vzorec gostejši, kvačkaj namesto 3 verižnih petelj samo 2.

● **IV. VZORČEK:** 1. vrsta: 2 verižni petlji, nato 1 gosto, ki jo vbdemo v drugo verižno na osnovni vrsti, spet 2 verižni petlji, 1 gosta, kar se ponavlja do konca vrste.

2. vrsta je enaka prvi, samo da gosto petljo vbdemo v vsako prvo verižno, ki sledi gosti petlji v prejšnji vrsti.

3. vrsta je enaka prvi vrsti, samo da zdaj vbdemo gosto petljo v vsako drugo verižno v prejšnji vrsti.

Druga in tretja vrsta se ponavljata.

● **V. VZOREC:** 1 vrsta: 3 verižne petlje; sledi 1 gosta petlja, ki jo vbdemo v 2. verižno na osnovni vrsti, verižne in goste se ponavljajo, goste vhadamo vselej v vsako 2. verižno petljo na osnovni vrsti.

2. vrsta je enaka prvi, samo da gosto petljo vhadamo v srednjo od treh verižnih petelj v prejšnji vrsti. Spet vhadamo tako, da primemo samo pol zanke, to je eno nitko.

3. vrsta je enaka drugi.

Vse vzorce delajte s srednje debelo volno. Barvo pa si izberite same po svojem okusu. Za blago si preskrbite primeren kroj, in ko boste delale, polagajte posamezne dele po kroju, da vam bo izvršena bluza dobro pristojala.

Kadar se boste pripravile k delu, prečitajte počasi navodilo in sproti delajte. Če ne razumete česa, pa prečitajte večkrat, pa bo že šlo.

● **SPEHOVKA.** V gorko skledo deni 1 l presejane moke, v sredi napravi jamico in zlij v njo 3 žlice mlačnega, osladkanega mleka in 3 dkg kvasa ter pusti vzhajati. V lončku žvrkljaj $\frac{1}{4}$ l toplega mleka, 1 žlico sladkorja, 1–2 rumenjaka in 10 dkg masla ali masti in nekoliko soli. To zmešaj med moko in kvas ter stepaj, da postane testo rahlo. Deni ga na gorko in pusti vzhajati. Ko je dobro vzhajano, ga razvaljaj za nožev rob debelo in potresi z ohlajenimi ocvirki, med katere primešaj eno pest drobno zrezanega, ocvrtega in ohlajenega zelenega petršilja. Zavij tesno skupaj, položi v namazano kozico ali pekačo in daj na gorko, da zopet vzhaja. Vzhajano pomazi z raztopljeno mastjo in deni v pečico. Pečeno zreži na kose in daj gorko na mizo.

● **FIZOLOVA JUHA.** Preko noči namočimo pol litra fižola (po potrebi tudi več). Zjutraj vodo odlijemo in zalijemo z drugo, v kateri kuhamo do mehkega. Osolimo, pridenemo lovorjev list in nekoliko limonine lupinice. Ko je fižol dovolj mehak, ga pretlačimo skozi penovko z vodo vred. Vzemimo dve žlici masti,

na njej zarumenimo nekoliko čebule, dodamo dve žlici moke in pustimo, da postane bledorjava. Prežganje zalijemo z malo količino mrzle vode, da se lepo razpusti in ga denemo v juho. Pridenemo par žlic kisle smetane. V juhi zakuhamo doma pripravljene rezance, nekoliko riža ali opečenega kruha.

● **AJDOVI ŽGANCI.** V 2 litra slanega kropa zakuhamo 1 liter ajdove moke. Ko nekaj časa vre, prederemo moko s kuhalnico skozi sredino in pokrijemo, da voda vre 10 do 12 minut čez moko, nakar odlijemo polovico vode, ostalo pa zmešamo s kuhalnico. Nato vlijemo na žganec nekoliko vroče masti, pokrijemo lonec in pustimo nekaj minut. Potem zdrobimo žganec z vilicami in jih po vrhu zabelimo z razbeljeno mastjo ali ocvirki. Na mizo jih damo k fižolovi juhi, k mesni čisti juhi in podobno. Zelo se prilegajo, kar je znano, s kislim zeljem.

● **OKISANI VAMPI.** Dobro očiščene vampe skuhamo do mehkega v slani vodi, v katero smo dali zelenjavo (korenje, čebulo, petršilj) z lovorjevim listom in celim poprom. Nato jih ohladimo in zrežemo na tanke rezance. Iz žlice masti in moke napravimo temno prežganje, pridenemo sesekljano čebulo, zelen petršilj in majaron ter zalijemo z juho ali vodo. Razredčenemu prežganju pridenemo na kocke zrezan krompir. Ko je krompir mehak, dodamo zrezane vampe, kis in limonin sok ter zmes prevremo. Tako pripravljena jed je izredno okusna.

Delo nas kliče

Proti koncu meseca marca zelenjadni vrt do kraja obdelamo. Če smo zemljo v jeseni obrnili in pognojili, pripravimo gredice in jih takoj posejemo. V marcu sejemo: korenje, peso, grah, redkvico, čebulo in vse dišavnice. Pozneje pa posadimo tudi čebulček in krompir. Izmed korenja mora imeti zgodnje — rdeče, boljše zemljo kakor rumeno.

● **KORENJE** sejemo v vrste za dobro ped narazen. Vmes lahko posejemo redkvico. Mlade sadike moramo razredčiti, da pride na vsake 3 do 4 prste po ena sadika.

● **PESA** potrebuje globoko prekopano zemljo, ki pa ne sme biti na sveže pognojena. Sejemo jo v vrste po dve pedi narazen. V posa-

meznih vrstah jo potem razredčimo na razdaljo slabe pedi. Tudi peso je treba pridno zalivati in okopavati.

● **HREN** najbolje uspeva v rahli, globoki, prekopani in močno gnojni zemlji. Posebno mu ugaja sonce in vlaga. Hren razmnožujemo z delitvijo. Jeseni porežemo od starega korena za mezinec debele in ped dolge stranske korenine. Čez zimo jih zakopljemo, spomladi, v mesecu marcu ali aprilu, pa presadimo na stalno mesto za dobro ped vsaksebi. Zgornji del korenine naj pride za tri prste globoko v zemljo.

● **REDKVICA.** Mesečna redkvica je prvi pridelek na vrtu. Rada ima malo sence in dosti vode. Prve redkvice sejemo v vrste med korenje, nato pa vsake 4 tedne kjerkoli v rahlo zemljo in sicer čez vsa gredico. Nad redkvico se radi spravijo bolhači, ki ji prežro vse liste. Pregarjamo jih s sajami, tobačnim prahom in s pogostim zalivanjem. Mesečno redkvico sejemo le spomladi in jeseni. Če hočemo, da redkvica hitro raste in da ostane krhka, jo moramo pridno okopavati in zalivati. Vse vrste redkve postanejo v sveže pognojeni zemlji črvice.

● **ČEBULA** potrebuje odprto zemljo, takšno, ki je redno obdelana in gnojena. Biti pa ne sme sveže pognojena. Sejemo jo marca v vrste, ki naj bodo za dobro ped vsaksebi. Vmes posejemo špinačo. Čebulo moramo večkrat okopati in pleti.

● **ČEBULJČEK** pa posadimo v zgodnji pomladi v vrste, ki naj bodo za malo ped narazen. Gredica naj bo po možnosti na pol v senci. Posajeno čebulo moramo prej porabiti kakor pa posejano, ker je slednja odpornejša.

● **ČESEN** razmnožujemo s stroki, ki jih posadimo zadnje dni marca na gredico za eno ped narazen. Česen uspeva v rahli in dobri vrtni zemlji ter na zavetnem kraju. Ko raste, ga moramo večkrat okopati in pleti.

● **GRAH** sejemo od marca pa do junija. V marcu, ko je zemlja že zadosti suha, ga sejemo na prisojno gredico v brazdice, ki smo jih poprej dobro zalili in sicer za malo ped globoko, da je varen pred vrabci, golobi in mišmi. V sveže pognojeni zemlji grah prebujno raste in le slabo obrodi. Če seme le malo pokrijemo z zemljo, da požene prej iz nje, ga moramo zavarovati pred ptiči s črno nitjo (sukancem ali podobnim). Med posameznimi rastlinami v vrsti naj bo razdalje dva do tri prste, med vrstami pa pri nizkem grahu dve pedi, pri visokem pa tri do štiri pedi (okrog pol metra).

● **RADIČ** je sicer malo grenka, toda prav zdrava solata. Sejemo ga od marca do junija v vrste na dobro pripravljeno gredico, ki pa ne sme biti pognojena s svežim gnojem. Tudi z gnojnico ga ne smemo zalivati, ker dobi potem slab okus.

● **ŠPINAČA** je zelo zdrava in priljubljena zelenjava. Žal, da jo pogrešamo v marsikaterem vrtu. Špinača potrebuje dobro zemljo, močno pognojeno, zlasti z gnojnico. Sejemo jo v vrste med korenje ali čebulo v razdalji ene pedi in sicer zadnje dni marca ali prve dni aprila.

● **ZGODNJE VRSTE ZELJA**, kakor belordeče zelje, cvetačo, ohrov, kolerabo, katerih sadike smo vzgojili v topli gredi ali zabojčkih, presadimo sredi aprila na stalno gredo. Pozne kapsnice pa posejemo prve dni aprila na dobro pripravljeno semensko gredico.

● **RAZNE RASTLINE.** Grmiče rabarbare in drobnjaka (šnitlih) razdelimo in jih presadimo. — Paradižnike posejemo v zabojčke. — Posejane gredice zavarujemo pred ptiči s črnim sukancem. — Na gredice kjer nameravamo pozneje posaditi kumare, paradižnike, pozne kapsnice in fižol, vsadimo sedaj zgodnjo solato, zgodnje kolerabice in radič. — Najlepše lanskoletno korenje, peso in čebulo vsadimo za seme.

Skrb za cvetice

Ze v zadnji številki smo opozorili na nekatere cvetice, ki so posebno priporočljive. S krasnim cvetjem in vonjem nam bodo delale veselje in se tako oddolžile za naše delo in skrb. Danes zopet prinašamo nekaj opisov prav hvalnih cvetic.

● **PORTULAK** je krasna, po tleh se plazeča cvetica v raznih barvah. Zelo ljubi mnogo sonca. Posajena na gredicah tvori izredno lepo živo preprogo. Portulak sejemo aprila ali maja prav na redko. Če je pregost, ga razredčimo.

● **ASTRA** je pri nas še precej znana cvetica. Posebno lepa in priljubljena je ameriška astra. Ta cvete zelo pozno in ima močna stebila. Sejemo jo od marca do srede maja v toplo gredo.

Vse, zadnjič in danes opisane cvetice sejemo lahko tudi v zabojčke, ali pozneje na prosto. Vendar v zadnjem primeru bolj pozno cvetijo.

● **MAČEHA.** Te cvetice so znane in zelo priljubljene. Posebno boljše vrste. Izbire je veliko. Mačehe sejemo marca v toplo gredo ali lonce. V začetku maja pa jih presadimo na prosto. Lahko jih tudi sejemo od junija do srede julija na prosto in jih od tam presadimo na stalno mesto. Tiste, ki so sejane julija, cvetijo šele prihodnjo pomlad.

● **SETEV IN SADITEV CVETIC.** Poletne cvetice, kakor: zvončnice, resede, ostrožnike, suhocvetke in druge posejemo kar na prosto gredico. Za levkoje, astra, nageljne in cinije pa je najbolje, da jih sejemo v zabojčke in jih potem presadimo na prosto. Starejše trajnice razdelimo in presadimo.

● **OBREZOVANJE VRTNIC.** Ta mesec pričnemo obrezovati vrtnice. Iz krošnje izrežemo vse slabotne vejice visokostebelnim in pritličnim vrtnicam. Vzpenjalkam porežemo ves stari vejnati les, mlade, lanskoletne vejice pa zopet privežemo na ogradje.

● *Vzornik plemenskih kuncev.* Uredništvo »Rejca malih živalic« je izdalo naslovno knjižico, ki obravnava vse, kar se tiče pravilne vzreje kuncev. Med drugim prinaša vzornik (standard), razne pravilnike o tetoviranju, matičarstvu, o ocenjevanju kuncev i. t. d. Knjižico vsem, ki se pečajo z rejo kuncev, toplo priporočamo! Naroča se pri gori omenjenem uredništvu, Ljubljana, Karunova ulica 10 in stane le din 10.—, po pošti pa 1.— din več.

PRAKTIČNI NASVETI

● **ČIŠČENJE PEKAČ.** Pekače ni treba vselej, ko je več ne rabimo, pomivati, ker se nam sicer pecivo rado prime. Rajši jo obrišimo s čistim papirjem do suhega.

● **CVRENJE PECIVA.** Kadar cvremo krape, miške in podobne močnate jedi, denimo v testo eno do dve žlici ruma (kolikor je pač testa). Tudi v mast ga vlijmo nekaj žlic, ker jo potem pecivo mnogo manj vpije.

● **DUSENJE RIŽA.** Če hočemo rižu pri dušenju ohraniti lepo belo barvo, ga polijemo z žlico limoninega soka.

● **ZAŽGANO PECIVO.** Kadar se nam pecivo pri pečenju od spodaj žge, potrosimo po pečici nekaj kuhinjske soli.

● **MADEŽI OD PLESNOBE.** Te madeže odpravimo iz volnenih in bombažnih tkanin z

razredčenim salmijakom. Po možnosti pa operimo cel kos obleke v mlačni vodi, v kateri smo raztepli goveji žolč, potem ga izpirajmo do čistege v mlačni vodi.

● **RJA NA NOZIH.** Zmešajmo nekaj stolčnega in presejanega oglja s petrolejem ter namažimo s to zmesjo noževno rezilo. Zmes pustimo na rezilu nekaj časa in nato zdrgnemo madeže s kosom trdega lesa. Končno obrišemo rezilo z volneno krpo. Na ta način odpravimo z nožev vsako rjo.

● **Preslana juha.** Večkrat se nam dogodi, da smo juho preveč osolili. S tem ji seveda pokvarimo pravičen okus. To popravimo na ta način, da dodamo juhi nekaj na kocke zrezanega surovega krompirja, ki ji odvzame odvisno sol.

● **Da se mleko ne prismoči,** ga moramo kuhati v čisti emajlirani (lošeni) posodi, ki jo rabimo samo za mleko. Ker se ob strani ali na dnu rado prime, jo moramo vsakokrat zribati in očistiti. Paziti moramo tudi, da se posoda ne dotika gorečih drv. Tako smo popolnoma brez skrbi, da bi kuhano mleko imelo zoprni duh.

—lj:

Konec avstrijske države

Dandanes smo mnogo bolj zvezani z življenjem vsega sveta kot pa kdajkoli prej. Če se kjerkoli v svetu, v drugih državah kaj spremeni, občutimo te spremembe tudi mi. Saj smo pa tudi povezani z drugimi državami gospodarsko in tudi politično. Samo pomislimo, kako je vplivala na naše gospodarstvo abesinska vojna v daljni Afriki. Zato se moramo tudi za vse dogodke v svetu zanimati. Tembolj pa se moramo zanimati za dogodke v naši bližini, pri naših sosedih. Zato tudi ne smejo iti mimo nas stvari, ki so se izvršile v teh dneh pri našem severnem sosedu — Avstriji in ki so vznemirili vso Evropo. 12. februarja letos sta se sestala v nemškem mestecu Berchtesgadenu avstrijski kancler (pred-

sednik vlade) Schuschnigg (Šušnik) in voditelj Nemčije Hitler. 12. marca pa je Avstrija prenehala biti samostojna država in prišla pod Hitlerja.

Neodvisna država

Po svetovni vojni so se osvobodile izpod Avstro-Ogrske Češkoslovaška, del Poljske in tudi del naše države. Tako je nastalo iz velike države več manjših, med njimi tudi republika Avstrija. V mednarodnem življenju je imela važno nalogo: zadrževati Nemčijo, da ni silila na izhod in jug. Zato je tudi uživala podporo vseh drugih držav, zlasti Francije in Anglije. Te svoje naloge, da bi delala ravnotežje med državami v Sred-

nji Evropi in bila jez proti Nemčiji, pa ni mogla vzdržati, postala je igrača dveh velikih sosed, Italije in Nemčije, ki hočeta doseči svoj fašistični program: razširiti svoje meje.

Nemčija

je bila v svetovni vojni premagana. Izgubila je velike kolonije v raznih delih sveta, plačevati je morala državam zmagovalkam tudi visoko odškodnino. Zato je bila v veliki stiski. To je izrabil Hitler, ki je prišel pred petimi leti na oblast in uvedel fašistični režim po vzorec Italije. Ljudstvu je obljubljal izboljšanje, vsem milijonom brezposelnim zaslužek, kmetom pa zemljo. Ko pa je dobil državno vodstvo v svoje roke, se vse njegove obljube niso izpolnile. Še vedno imajo veleposestniki in plemenitaši svoja veleposestva. Ljudstvo je izgubilo vse demokratične svoboščine, vse stranke razen narodno-socialistične, so zabranjene. Vso oblast ima Führer (vodja). Da bi premotili in potolažili nezadovoljne delovne sloje, so njegovi pomočniki začeli povečevati nemštvo, nemško raso (rod), ki da je več vredna in zato ustvarjena, da vlada svet. Nemčija se je začela oboroževati, postajala vedno bolj bojevitna in je poteptala vse mednarodne pogodbe. Nemški imperijalizem (zahteva po tuji zemlji) je postajal vedno močnejši. Začeli so zahtevati kolonije in razna ozemlja v Evropi, zlasti dele slovanskih držav, o katerih se celo v šolah uče, da so Slovani manjvredno, neuko ljudstvo.

Odpor in konec Avstrije

Prva stopnja v teh nemških zahtevah je bila Avstrija. Hitler je stremel, da se Avstrija združi z Nemčijo. Za to so mu služili tudi njegovi pripadniki v Avstriji, ki so postajali vedno glasnejši, zlasti odkar je bivši kancler Dollfuss strl upor delavcev in jih izločil iz vodstva države. Med obema državama je bilo napeto stanje. Zato je bil sklican sestanek obeh predstavnikov v Berchtesgaden. Hitler je zahteval, da dobijo njegovi pristaši oblast v Avstriji. Kancler Schuschnigg se je moral ukloniti. V vlado so vstopili

hitlerjevci, med drugimi tudi njih vodja Seyss-Inquart (Zajs-Inkvart). Toda Hitlerjevi pripadniki so vedno odločneje zahtevali združitev Avstrije z Nemčijo. Tedaj se je avstrijsko ljudstvo zga-

*Dr. Kurt Schuschnigg,
zadnji kancler Avstrije*

nilo. Vršila so se zborovanja, kjer so množice ljudstva zahtevale, da ostane Avstrija svobodna, neodvisna država. Delavci so v kratkem času zbrali milijon podpisov za Schuschnigga in državno neodvisnost. Zdelo se je, da je ta složni nastop avstrijskega ljudstva rešil državo. Schuschnigg je določil za nedeljo dne 13. marca plebiscit (glasovanje), na katerem naj bi ljudstvo samo odločilo o usodi Avstrije. Avstrijski in nemški hitlerjevci so vedeli, da bodo poraženi, zato je Hitler 12. marca zahteval odložitev glasovanja in odstop Schuschnigga ter zagrozil z oboroženo silo. Schuschnigg zunaj ni dobil pomoči, zato se je moral ukloniti. Vlado je prevzel Seyss-Inquart. »Da se ne bi pojavili neredi«, je odšla nemška vojska čez avstrijsko mejo in zasedla vso državo. 13. marca je odstopil tudi predsednik republike Miklas in neodvisne Avstrije je bilo konec, postala je del nemške države.

Kaj pa mi?

Zlasti nam Slovencem, ki smo bližnji sosedje Avstrije, ne more biti vseeno, kaj se godi okrog nas. Zavedati se moramo, da je radi dogodkov, ki so se izvršili v Avstriji, v nevarnosti tudi naša narodna samostojnost. Z zmago hitlerizma v Avstriji smo stisnjeni v klešče dveh fašističnih držav, pod katerimi je na desettisoče Slovencev na Koroškem in Primorskem. Hitlerjevski val je na Karavankah, ki so samo nekaj desetih kilometrov oddaljene od morja. In po tem morju gre pot v kolonije... Zdaj se mora združiti ves narod in se pripraviti na obrambo svoje zemlje, narodne neodvisnosti in državne samostojnosti. Na Češkoslovaškem, ki je z novimi spremembami tudi postala še bolj ogrožena, je vse ljudstvo odločno izjavilo, da bo branilo svojo zemljo in svojo svobodo. Enotnost in složnost ljudstva na znotraj pa zelo odmeva in vpliva tudi na zunaj. Slednji Slovenec se mora danes zavedati nevarnosti za našo svobodo. Še prav posebej pa mora biti ta zavest živa med slovenskim kmetiskim ljudstvom. Četudi

Dr. Seyss-Inquart,
prvi kancler hitlerjevske Avstrije
(sedaj Hitlerjev namestnik)

smo majhen narod, imamo pravico do svobodnega življenja v skupni neodvisni državi. Fašizem prinaša v svojem pohlepu po tuji zemlji smrt vsem malim narodom. Zato se morajo enotni in složni braniti.

Anthony Eden,
bivši zunanji minister Anglije, ki je zagovarjal neodvisnost in pravice malih držav in se zavezal za zvezo vseh demokratičnih držav (Anglije, Francije, Češkoslovaške i. t. d.) nasproti zvezi fašističnih držav (Italije, Nemčije in Japonske), je moral pred kratkim odstopiti

V Rumuniji

je nova vlada razpisala plebiscit o novi ustavi, ki je izrazito diktatorska. Seveda je bila zmaga na vladni strani. Kmetška stranka pod vodstvom Maniu-a, ki se je zavzemala za demokratično vladavino, je bila, kot so poročali časopisi, razpuščena.

Za mir

V Franciji je žensko gibanje proti vojni zelo močno. V mnogih mestih so ustanovljena ženska društva proti vojni in fašizmu. Tudi med slovenskimi izseljenci je več takih društev. »Žene, ki dajemo življenje, nočemo vojne, me hočemo srečo svojih otrok!« to je njihovo vodilo za delo. Prirejajo velika zborovanja in manifestacije proti vojni.

Spomladansko gnojenje

Čas gnojenja je tu! V sedanjih časih, ko za more kmetovalec vse svoje pridelke hitro in dobro prodati, ni več časa za premišljevanje, ali bi, ali ne bi gnojil. Za dosego večjega in kakovostno boljšega pridelka je dandanes uporaba umetnih gnojil brezpogojno potrebna. Tisti kmetovalec, ki se še vedno obotavlja, nazaduje, in bo čas šel preko njega. Ako pomislimo, da danes v Avstriji, Češkoslovaški ali v Italiji v enem okraju uporabijo toliko umetnih gnojil kot pri nas v vsej Sloveniji, potem jasno vidimo, da ti streme po napredku in povečanju produkcije, pri nas pa zaostajamo in radi tega tudi ne pridemo do boljšega kruha.

Če pri nas kmetovalec pridelal na enem hektarju 100—120 kvintalov (stotov) krompirja, je že zadovoljen — tako skromni smo —, če pa pogledamo samo čez mejo, pa že vidimo, da kmetovalec v Avstriji pridelal na enem hektarju 280—300 kvintalov, torej več ko še enkrat toliko. Pa ho prišel kdo in bo rekel, če bomo pa več pridelali, bodo pa cene padle! — Ne! —, če bomo več pridelali, bomo pa več prodali! To naj si vsakdo zapomni. Časi so se, hvala Bogu, spremenili.

Pri uporabi umetnih gnojil je glavno, da pravilno gnojimo in to vedno le po principu *polnognojenja*. Enostransko gnojenje samo s superfosfatom, kar se pri nas, žal, še vedno dogaja, ne prinese nikdar zaželjenega uspeha — kar je tudi nemogoče, ker rastlini ne damo vsega tega, kar rabi.

Gnoji naj se na sledeči način:

40 % kalijeve sol naj se pred uporabo dobro zmeša z apnenim dušikom in naj se enakomerno pri nevetrovnem vremenu posipa po njivi (travniku, vinogradu ali sadonosniku). Ko je to izvedeno, naj se potem trosi še potrebna količina superfosfata (fosfatne žlindre) in naj se potem vse plitko zaorje ali vsaj z brano prevleče.

Uporaba umetnih gnojil brez kalija je enostransko gnojenje in za zemlje v Sloveniji velika napaka. Tako gnojenje ima tudi zelo malo uspeha. Naše zemlje v Sloveniji potrebujejo v prvi vrsti kalij in pa fosforno kislino. Tako

gnojenje se imenuje *temeljno* gnojenje in se mora gnojiti vsaki kulturni rastlini. Pozabiti pa seveda ne smemo nikoli na dušik, izvzemši tam, kjer je nepotrebno, kakor pri detelji, lucerni, fižolu, grahu itd.

Kalij poveča pridelek, tvori škrob in sladkor. Napravi rastlino zdravo in odporno proti škodljivcem in boleznim. Pridelek je zdrav in ne gnije. Kalij dà dober okus, aramo in lepo barvo, posebno pri sadju. Kalij štiti rastlino pred pozebo in sušo. Kalij pospešuje zoritev in dà kakovostno mnogo boljši pridelek, tako, da regulira ceno pridelku.

Sedaj je čas gnojenja in kmetovalci naj si pravočasno nabavijo gnojila, da ne bo prepozno!

Poleg zadostnega gnojenja z apnenim dušikom in superfosfatom naj se gnoji po *enem* oralu (0.57 hektarja) s sledečo količino 40%ne kalijeve soli:

Krompirju brez hlevskega gnoja 100 do 150 kilogramov;

krompirju s hlevskim gnojem 80—120 kg;

pesi brez hlevskega gnoja 150—200 kg;

pesi s hlevskim gnojem 100—150 kg;

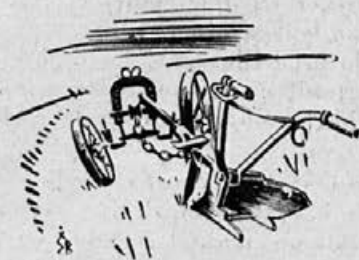
travniku in pašniku ter vsem stročnicam 75 do 100 kg;

detelji, lucerni in hmelju 100—125 kg;

zelenjadi, čebuli, domačemu vrtu in vinogradu 125—175 kg;

vsem jarim žitom, koruzi in lanu 50—75 kg; sadnemu drevju po drevesu 1—3 kg.

Manjše količine rabimo tedaj, če je zemlja dobra, težka ilovica ali glina. Večje količine pa tam, kjer je zemlja peščena, lahka in prepusta.

Mreža bele groze

Roman

»Brez skrbi, draga Avdija! Sprevodniku ekspresnega vlaka jih bom izročil v Ljubljani in po primernem »mazilu« jih bo oddal v Italiji na pošto! To bodo gledali v Podlomu, kam so odrčale njihove tičke! Če jih prav iščejo, jih bodo sledili po Laškem, mi pa jo preko Dalmacije mahnemo v tvojo slavno domovino, v sončno Grčijo —«

Avdija, grška židinja po rodu, se las-kavo nasmehne, češ:

»To si res imenitno zavozljal. Zadnji čas mi je bilo že nekajkrat malo vroče, ko sem čitala po listih dolgovezna javkanja o naši trgovini.«

»Glede tega si pa lahko brez skrbi, Avdija,« se zasmije Mirt. »Po svetu že nič ne rečem. Tam ima policija nos kakor ciganski pes, pri nas ni nevarnosti. Kam pa naj kmet gre s svojim številnim naraščajem?! Amerika je tujcem doma-la zaprta, drugod imajo pa tudi povsod še lastnih ljudi preveč. Seve, ko bi si kranjske butice znale odpreti pot v Rusijo, bi bilo kaj drugega. To je deviška zemlja bodočnosti! Toda tile se s Hrvati in Srbi preveč boje prevratnih bavbávov, pa so rajši doma drug drugemu v napotje in vsemu svetu naprodaj, kakor da bi šli tja, kjer jim usoda sama od-pira vrt in pogrinja gostoljubno mizo. Dokler bo človeška neumnost tako na višku, bo najina setev po teh krajih vedno lepo šla v klas.«

Židinja je razigrano pobožala Mirta po licu, češ:

»Mojster si, dragi moj! Nisi zastonj sin tako lepe zemlje —«

Malo pred Ljubljano je gosposki potnik izstopil in počakal na tramvaj.

»Pridi kmalu!« mu je segla Avdija v roko.

»Brez skrbi! V nekaj urah sem za vami!« je hlastno zaprl Mirt avtomobil-ska vrata in naročil šoferju, naj vozi skozi mesto naglo, a vendar natanko po

predpisih cestno-policijskega reda, da ne bo kakšnih nenavadnih zaprek.

Šofer je zvito namežiknil in krepko prijel za volan. Kakor vitka ptica je smuknilo elegantno vozilo proti mestu in vzbujalo s svojo gosposko vnanjostjo v nekaterem meščanu, ki je sopihal v vročini po razgretem tlaku, kopo grenke zavisti, češ:

»Prokleti kapital, kakor nam v za-smeh se objestni bogataši šopirijo tod! Bo že še prišla tudi njihova ura! Takrat pa —«

In s tem je bilo hudih misli konec. Prepoteni meščan je zavil v kavarno ali gostilno in poplaknil jezo s hladnim požirkom. Nihče ni slutil, da v elegantnem vozilu mednarodna židovska trgovka pe-lje iz Sloveniji krvni plen, tri mlada, zala slovenska dekleta.

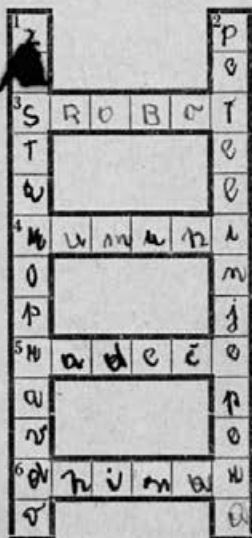
Mirt se je s tramvajem pripeljal do postaje, kamor je pravkar prisopihal ekspresni vlak. Zajetni možak se je s pogledom roparske ptice ozrl na vse strani in kmalu ugledal primerne-ga uslužbenca. Pogled, pozdrav, nekaj krat-kih besedi, pa je bilo opravljeno.

Vratar je spoštljivo pozdravil, ko je odhajal gosposki človek s perona in stisnil poleg peronskega listka še lepo na-pitnino uslužbencu v roke.

»Se le še najdejo dobri ljudje na sve-tu,« se je zasmajalo vratarju srce, ko je zagledal dvajsetdinarski novc v roki. »Spet bo lahko nekaj požirkov in še ma-lica poleg, ne da bi stara kaj vedela za to!«

Jokeljnov Mirt se je nekoliko ogledal po Ljubljani. Z avtom se je zapeljal do promenade ter sedel v kavarno, od ko-der je iznad časnika pred seboj lahko nemoteno opazoval ženski svet. Tu in tam se mu je zaiskrilo v očeh in je že v mislih ocenil, koliko bi lahko zaslužil pri tej ali oni vitki lepotici, hkratu pa mu je narekovala opreznost:

(Dalje prihodnjič.)

Lestva

Navpično: 1. Geslo, pod katerim so se zbirali kmetje v srednjem veku. — 2. Bojni znak puntarjev.

Vodoravno: 3. Rastlina — ovijalka. — 4. Evropski narod. — 5. Večji kraj v Sloveniji. — 6. Naziv delavca.

Za rešilce razpisujemo dve nagradi. Rešitve pošljite do 10. aprila t. l.

RESITEV »KRIŽANKE«

Vodoravno: 1. mi, 3. boli, 5. ležimo, 7. nad, 8. jelo, 9. o, 10. tara, 13. dekagramov, 17. setev, 18. srž, 19. Ivan, 20. tke, 22. zlagan, 24. ovoj, 25. mora, 26. si, 27. t, ž.

Navpično: 1. mož, 2. Hija Gregorič, 3. bedak, 4. ime, 5. latev, 6. Olga, 9. o, 11. lov, 12. je, 13. dé, 14. rž, 15. mi, 16. v, a, 20. tlom, 21. in, 23. rja, 28. raskavost.

Prejeli smo 127 rešitev, med temi 87 pravih. Izrečana sta bila Mara Rupena, Stari Futog in Jože Vrabič iz Dola. Prejela sta po eno knjigo.

SLABO SPANJE

Ko sta prodajala po svetu suho robo, sta neke noči Ribničan in sin prespala na nekem skednju.

Zjutraj se sin zbudi in pravi očetu: »Oča, poglejte, samu na trijih slameh sem spau, pa me vse kosti bolijo, koku morejo šele vas bolet, k' ste na cejlem kúpu slame ležali!«

NI MISLILA SLABO

Sodnik: »Zakaj pa niste klicali na pomoč, ko se je pojavil tat v vaši sobi?«

Tožiteljica: »Kje sem si pa mogla misliti, da je prišel krast?!«

VISEK ...

Gospa Gombačeva: »Zadnjič se je moj mož šele ponoči spomnil, da bi moral zjutraj iti k brivcu.«

Gospa Vokačeva: »Kaj bi tisto, — moj se je pa spomnil, da je pozabil dežnik doma, šele po nevihti, ko ga je bilo treba zapreti!«

MED BLAZNIMI

Prvi blaznež pride k drugemu in mu pokaže stisnjeno pest:

»Ugani, kaj imam v roki!«

Drugi (resno): »Nebotičnik!«

Prvi (užaljeno): »Ja, ko si pa videl!«

JUBILEJ

General Franko je povedal v radiu: »Naša vojska praznuje lep jubilej: stotič smo napadli Madrid in desetič izpraznili Teruel.«

ZANIMIV POGOVOR

Robač: »Zakaj so tebe zašili?«

Zobač: »Radi prehitre vožnje. Pa tebe?«

Robač: »Radi prepočasne vožnje.«

— ? —

Robač: »Seveda, ujeli so me, ko sem hotel z ukradeno blagajno v avtomobilu zbežati čez mejo.«

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

Obratovalešči: CELJE in HRASTNIK

izdeluje in prodaja naslednje vrste fosfatnih gnojil:

RUDNINSKI SUPERFOSFAT 16 in 18%
KOSTNI SUPERFOSFAT KMF 18/19%
FOSFATNO ŽLINDRO 6/10/18%

razen tega dobavlja tovarna:

MEŠANA GNOJILA KAS
KOSTNO IN APNENGEVO MOKO

nadalje ima stalno na zalogi:

KALIJEVO SOL 40% ZA GNOJENJE
ČILSKI SOLITER 16% ZA GNOJENJE

Vsa navedena gnojila se prodajajo po
najnižjih dnevnih cenah

Vprašanja in naročila na:

Tovarno kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

Telefon: Hrastnik št. 2

Brzjavljavi: Kemična Hrastnik

TISKARNA SLATNAR

U
sa tiskarska dela Vam
izvrši hitro, lično
in po najnižjih cenah

D. Z. O. Z. KAMNIK

Telefon: Kamnik 8. — Pošt. ček. račun 10.560

Kmetski hranilni in posojilni dom

Telefon števil. 28 - 47 V LJUBLJANI Brzjavljavi: "Kmetiskidom"

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun poštne hranilnice števil. 14.257 • Račun pri Narodni banki

Novo vloge vsak čas razpoložljive obrestuje

po 4⁰/₀ - 5⁰/₀

Za vse vloge nudi popolno varnost

Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!